

toriteto. Vsak čas mora biti organizacija v stanu, da dvigne obtežilni prst in pokaže na posameznika, ki se odtega svojim dolžnostim. Če pa organizacija ne izvrši vsega pravičnega dela in ne usposobi svojih članov za najnujnejšo njihovo nalogo, ne bo nikdar zbrala v svojem naročju dovolj avtoritete, da bi uklonila indolentne in sebične parasite svoji volji. Vsaka tudi najmanjša naloga postane neizvršljiva, ako ni pripravljena z vso potrebno resnostjo.

Koliko več resnosti je treba v našem slučaju, ko gre za biti ali ne biti organizacije same, za življenski pokret celokupnega učiteljstva, za edino možno kulturno oplo-ditev našega naroda.

Brez oklevanja mora organizacija na delo, brez oklevanja ji morajo stati ob strani vsi člani brez izjeme. Čim je ta dolžnost storjena, ne bo težko ustvariti v naših vrstah onega javnega mnenja, ki bo brez usmiljenja obsodilo vsakega zajedavca na našem živem telesu. V tistem času ne bo več kriva predizobrazba, niti organizacija, niti specifičnost ženske narave. Krivi bodo le posamezniki, toliko moški kakor ženske. Toda ti krivci se ne bodo več skrivali v senci splošne brezbrčnosti, marveč bo zopet najnujnejša naloga organizacije same, postaviti jih na oder vse slovenske javnosti.

L. H.

Za samoizobrazbo!

Kljub južnemu solncu in počitku se ču-tim primoranega da o tako važni zadevi nas vseh ne gledam ob strani, kakor je članek pod zgornjim naslovom od tov. Zdrav-skega v »Učit. Tov.« v 3. številki.

Prečital sem ga enkrat, dvakrat in vedno sem obstal na mrtvi točki. Nastopiti moramo enkrat z vso odločnostjo za to, da bomo stvorili skupno organizacijo, najmanj pa stopili v najožje stike z vsemi učitelji ljudskih, meščanskih, srednjih in visokih šol v glavni točki, t. j. kako bomo skupno reorganizirali šolstvo, pričeniši z otroškim vrtcem.

Naša zahteva po višji izobrazbi naj ne sloni na pogoj izboljšanja gmotnih razmer, ampak se mora prilagoditi sedanjemu času, ko nas kliče in krvavo potrebuje na-rod. Pri tem našem principu pojdemo preko vseh uradnih uniform, sabelj in perjanic po znanem pregovoru: Če zahtevamo večjo izobrazbo za učitelje, ako zahtevamo, da imej tudi učitelj prost dostop z vsemi pravicami na univerzo ni to nikakoli smešna zahteva, temveč je isto, kakor bi kmet zahteval meščansko in drugo strokovno šolstvo za svojo višjo izobrazbo, povdarjajoč, da osnovna šola popolnoma ne zadostuje v sedanjih dobi za poklic kmetijstva.

Ne pričakujemo od znanja »vekovite« pridobitve. Naša smer naj bo preropenje naroda, pričeniši s prvimi šolskim letom. Sholastična disputa o »Leonardu« Merež-kovskem naj gre mirno mimo nas.

Glede reorganizacije univerze pustimo proste roke v to poklicanim, nas more tan-girati samo ono šolstvo, s katerim živimo, kateremu posvečamo vse!

Pač pa naj bo naša glavna zadača, ka-ko bi reorganizirali naše borno učiteljske. Pri tej reorganizaciji moramo sodelovati v največji meri.

O tem vprašanju sem tudi jaz podal v »Učit. Tov.« par misli. Odpade naj vsako argumentiranje o pomanjkljivosti učiteljske, specialno v pedagogiki, kar je vsakomur znano!

Držimo se gotovega temelja reorgani-zacije in na tem temelju zidajmo.

Moje mnenje je, da tako aktualno vprašanje, kakor je izobrazba učiteljev, ne spada pred širok forum skupščine, ker sem mnenja, da bi skupščina ne mogla izkrista-

lizirati točnih in premišljenih predlogov. Radi teh svojih predsodkov sem na skupščini o tem vprašanju molčal. V svrhu re-alizacije naše izobrazbe in samoizobrazbe — jaz namreč to temeljito ločim — bi bilo po-trebno, da društveni odbori, oziraje se na mnenja članov, pošljejo poverjeništvu konkretno predloge: kakšna naj bo reorganiza-cija? Poverjeništvu naj nato skliče anketo, oziraje se na ožji krog članov in odpošlje predloge glavnemu odboru UJU v Beograd, ki naj napravi vse mogoče korake, da se vsaj nekaj preokrene.

Za svojo osebo sem že podal v »Učit. Tov.« predloge glede »Pedagoških institu-tov«, ki naj bodo podlaga samoizobrazbi in

predloge glede reorganizacije. Tudi tovariš Pibrovac je podal svoje predloge, a potem je vsa stvar ostala na mrtvi točki, čakajoč, da pridemo enkrat do realnih sklepov.

V svrhu samoizobrazbe se oprimo v prihodnjem šolskem letu z vso vneto pedagoških krožkov, uredimo jih sistematično glede predavanj, povabimo strokovnjake od drugod da nam predavajo, poživimo stvarne debate, zainteresirajmo vse učiteljstvo za sodobno šolstvo, ustanovljajmo pedagoške knjižnice z modernimi deli vsaj v okrajnih učiteljskih knjižnicah, prirerajmo tečaje vseh strok in mrtva točka bo oživila.

Bol na Braču, v juliju 1927.

Slavko Mrovlje.

Nevarna igra.

(Glas preko meje.)

Poslušajte glas izza meje! Glas moža je, ki je gledal krivico, katero so nad soto-variši učitelji izjavljale italijanske oblasti, glas moža je, ki klone potrtr ob krivici, ka-tero so tovariši pošteni dokrinele rod-ne oblasti.

Kdo izmed nas bi si mogel predstavljati mater krivično? Od daleč smo gledali iz suženjstva tja čez mejo in smo verjeli, da je tam za nas pravica in ljubezen. Ali glejte!

Težko doživljate je šlo mimo nas in kot črna senca je padlo v naše duše spoznanje, da smo se varali.

Človek, katerega je krivica izgnala iz rodnih krajev, je šel iskat zavetja v svo-bodno domovino, pa je v stiskah in revah spoznal, da je poglana krivica svoje kore-nine v dolž in v šir po vsej zemlji. Lepa bi bila zavest v srcu trpinovem, da bi bil spre-jet po letih krivice in trpljenja med svo-bodnimi brati s pravico in ljubeznijo.

A zgodilo se je drugače. — In bilo je tako.

Tovariš pošteni, ki ne zataji svojega prepričanja nikoli, oče peterih otrok, je bil odpuščen z drugimi slovenskimi učitelji koncem leta 1926. in je vložil prošnjo za sprejem v službo v Sloveniji v začetku me-seca februarja.

Tovariš je čakal doma, da dobi odgo-vor, oziroma naznanilo za nastop službe. Med tem je dobil sporočilo od znanca, da šolska oblast nima njegove prošnje v rokah. Tekel je zato v Trst na konzulat in bojzani, da prošnja ni bila odposlana. Tam najde vse v redu. Vpraša preko meje, zopet ne-gativen odgovor. In šele po nekaterih in-tervencijah dobi od šolske oblasti odgovor, da je prošnja prispela na mesto 5. februa-rija, da pa ni zanj mesta in če bo, da ga prosilec že dobi.

Tako! Ali je bilo zavijanje potrebno? Kakšno sodbo si ustvarjamo slovenski uči-telji v Primorju o oblasti v svobodni domo-vini? Pa dodajmo povesti še konec!

Drugi tovariš, samec z zadostnim šte-vilom let za penzijo, prosi službe v istem okraju šele v začetku marca in glejte čudo, s 1. aprilom je bil že nastavljen. Ne zavis-damo tovarišu mesta, zaslužil je mir po le-tih trdega boja. Ali on in vsi bodo priznali, da se je zgodila krivica.

Danes, po dva in pol mesečnem čaka-nju je prvi tovariš nastavljen.

Tretji tovariš je bil provizoričen in so ga italijanske šolske oblasti potiskale tja in sem. Naposled je ostal brez službe. Obrne se s prošnjo preko meje; ali od tam dobi od-govor, da imajo oblasti nalag štediti in ne smejo nastavljeni novih uradnikov. Tovariš je poročen in ima troje otrok.

Vprašamo vas, ki čutite odgovornost za to, ali ni moralno zlo, da puščate sloven-skega učitelja, očeta številne družine, na cesti in se ne zmenite za njegovo prošnjo,

da bi mu odgovorili vsaj negativno. Ne sa-mo zlo prizadeto njemu osebno, je to tudi zlo, ki pade na narod onostran meje.

Trkamo na vašo vest in na vašo zavest odgovornosti. Mi slovenski učitelji tam za mejo pa apeliramo na vse tovariše, apeliramo na UJU, na slovensko javnost, kliče-mo preko Ljubljane do Beograda, naj neha ta igra, kajti nevarna je. Nevarna je, ker zlostavi samozavest in neomadeževani po-nos tistih slovenskih učiteljev v Primorju, ki niso hoteli kloniti glav v februarju 1926.

Pomislite malo globlje, kam lahko ve-de vaše početje! Naj se učiteljstvo zgleduje nad usodo teh tovarišev, koliko jih bo, ki bi si raje izvolili pregnanstvo in brezposel-nost, kakor pa, da bi se vpisali v A. N. I. T. (fašistovska organizacija)? Lahko jih boste našli na prste. In glejte, dokler je učitelj prost, neomadeževan, hodi zravan med na-rod. Ljudstvo vidi v njem moža, katere-mu lahko zaupa. Tak učitelj je zglede na-rodne samozavesti. Nasprotno vplivajo ljudje, ki so se vdali oportunistu in so sklonili glave, porazno na narod. Sveta dolžnost svobodnih bratov in dolžnost pro-svetne politike v svobodni državi je, da skrbi in čuje nad kulturo rodnih bratov v tujini, posebno če jim je udejstvovanje kot narodni zajednici prikrajšano ali onemogo-čeno.

Drugo zlo je škoda na ugledu učitelj-stva med ljudstvom in še večja pa sramota pred tujci, ravno pred ljudstvom, katerega mogoci so postavili učitelja na cesto. Lah-ko so si v svesti korenitega učinka dane kazni.

Čemu puščate učitelje-može na sredi ceste v posmeh in radost tujcu, in strah in ponižanje ljudstvu in sotovarišem? Kakšna je vaša politika?

Tristo nas je tu, tristo mož, ki nas ni omamilo ne dobrikanje in ne ostrašila pret-nja tujčeva. Ali nas hočete pokopati sami? Povejte odkrito! Mir.

Novi načrti reorganizacije kmetijskih šol v celi državi.

V naši državi imamo 20 nižjih in spe-cialnih kmetijskih šol, kjer dobivajo uk-aželjni kmečki fantje strokovno izobrazbo.

Te šole, od katerih je 13 dvoletnih, a 7 enoletnih, delimo lahko v tri skupine: v zemljodeljske, živinorejske in sadjarško-vinarske šole.

Da vidimo neznatnost tega števila za naše kmetijstvo, se moramo spomniti indu-strijske Čehoslovaške, kjer so kmetijsko-pridelovalne metode boljše od naših. Do-čim se Čehoslovaki ponašajo s svojimi čez 200 kmetijskimi šolami, tavamo mi, ki smo čisto agrarna država, z beraškimi števili-m 20. Od 33 oblasti ima edino mariborska dve šoli, 18 oblasti po eno šolo, a 14 niti

ene. No, končno so tudi pri nas začutili potrebo globoke reorganizacije že obstoje-čih šol.

Kmetijsko ministrstvo je posvetilo le-tos največjo pozornost porastku kmetijskih šol in njihovi reorganizaciji, držeč se pri tem principa, da mora imeti najprej vsaka oblast v najkrajšem času svojo kmetijsko šolo in šele potem, da se more na račun državnega budžeta povišati število teh šol v posameznih oblastih.

V novem budžetu je dana kmetijskemu ministru možnost da otvori že letos 10 no-vih kmetijskih šol. V duhu navedenega principa za otvoritev teh šol, ali vendar tudi preko njega, je ministrstvo odločilo, da teh 10 šol odpre v sledečih krajih: Škofja Loka za ljubljansko oblast, Rakičan, Nik-šič za retsko, Požarevac za požarevsko, Za-ječar za timoško, Kragujevac za šumadijsko, Užice za užiško, Prokuplje za kosovsko, Leskovac za niško in Tetovo za skop-sko oblast. Sklenjeno je tudi, da se v bliž-nji bodočnosti osnuje še 11 takih šol za ostale oblasti.

Razen tega je bil pred kratkim sprejet predlog načelnika oddelka za kmetijsko šolstvo na konferenci vseh načelnikov za reorganizacijo naših starih kmetijskih šol in okrožnih kmetijskih postaj in za organi-zacijo novih. Glasom tega predloga se sprejme v Kraljevu v cilju izkorišćanja prekomernega števila poslopij in velikega posestva, počeniši z novim šolskim letom, dvojno število učencev, t. j. namesto dose-danjih 30 se bo te jeseni sprejelo 60 učenc-ev. V Mariboru se otvori poleg obstoječe srednje še specialna enoletna kmetijska šola. Na šolskih posestvih v Križevcih (286 ha), Slavonki Požegi (182 ha) in Bito-lju (90 ha) se morajo organizirati še selek-cijske postaje, ki jih bo organiziral in izdr-ževal poljedelski oddelek. Novosadska vrtnarsko-čvrtičarska šola, ki nima dovolj zemlje (5 ha), kakor tudi ne poslopij, se premesti v Skoplje na posestvo okrožne kmetijske postaje ali pa se bo reorganizirala. V Aleksincu se ne kupi zaželjenega zemljišča (za 340.000 Din) za tamkajšnjo kmetijsko šolo za katero ni bilo doslej do-voljno zemljišča (12 ha) in predpisa-nih poslopij, ker bo zemljišče in poslopja prevzela vojaška oblast. Ta šola se bo pre-selila v Kraljevo, Prokuplje, Soko Banjo ali v kak drugi kraj.

V Prokuplju in Tetovu, kjer gredo de-la zidave poslopja že h koncu, se otvori po možnosti še te jeseni nižja kmetijska šola. V Užicah se bo šoli dokupilo še 10 ha zem-lje. Ako pa bi ne bilo to mogoče, se bo ustanovila namesto šole živinorejska posta-ja, obsegajoča tudi pašnike na Zlatiboru. V Rakičanu je treba posestvo od 200 ha zni-žati na 50—60 ha, ako bo tu ustanovljena samo šola. Celo posestvo je zadržati samo v slučaju, ako se zraven šole ustanovi tudi semenska selekcijska postaja in živinorej-ska staja. V Črni gori je treba pregledati zemljišča v Baru, Nikšiću in Podgorici, da se osvoji končni predlog za ustanovitev živinorejske šole. V Škofji Loki mora šola dobiti svoje posestvo (vsaj 30 ha). Pri Sv. Juriju ob južni žel. se ne dovoli osnovati posebne čebelarjske šole, temveč*se otvori enoletni ali krajši čebelarjski tečaj pri že obstoječi kmetijski šoli.

Pri okrožnih kmetijskih postajah v Sr-biji je otvoriti v Kragujevcu, Zaječaru, Po-žarevcu in Leskovcu specialne kmetijske šole z dvoletnim tečajem, ker je tu poleg zemlje tudi dovoljno število potrebnih po-slopij na razpolago. V Kruševcu se otvori samo postaja za selekcijo semena, ker dru-gače ni tam zadostnega števila poslopij. V Prištini je treba zgraditi poslopja za usta-novitev zemljodelske in živinorejske šole za celo Kosovo. Prav tako tudi v Peći za celo Metohijo. V Metkoviću (1 ha) in Sinju

Škola rada.

(Predavanje inspektora J. S. Jovanovića na tečaju ručnog rada u Ljubljani.)

Tečaj ručnog rada, što ga je stvario Podmladak Crvenoga Krsta u Ljubljani, a vodi ravnatelj meščanske šole g. A. Novak, posjetio je 20. i 21. o. mj. inspektor g. Jovan S. Jovanović, urednik časopisa »Radna Škola«, kao izaslanik P. C. K. Oba dva dana održao je po jedno predavanje v školi rada.

Prvi dan održao je predavanje o zna-čenju škole rada, koja ima da preporodi nastavu našu i pomogne do blagostanja i sreće našem narodu. Iznio je nedostatke dosadanjih pedagoških metoda, koje su bile tobože očigledne i obrazovne. Ta nji-hova očiglednost sastojala se utome, da smo djeci pokazivali predmete, koje često nijesu mogli ili marili svi da vide. Obrazovna vrijednost tih metoda bila je u tome, da smo pitanjima izvlačili iz djece odgovore i time tobože obrazovali um. Sve je to bila varka. Prava očiglednost, kod koje sudje-luje sva čula, je u školi rada. Da dijete iz-vrši određeni rad, prisiljeno je da upotri-jebi svoja čula, prisiljeno je da razmišlja, kombinira, da obrazuje svoj um.

Mnogo se je izmijenilo metoda u školi, a najbolja bit će ona, koja najkraćim, naj-sigurnijim putem vodi cilju. Naš cilj je da obrazujemo građane za život, a život znači rad. Čime ćemo ih bolje obrazovati za rad nego radom. Koja metoda može da posluži bolje našem cilju nego škola rada.

Drugi dan govorio je g. Jovanović o primjeru ručnog rada u školi, a ovdje iz-našamo njegove misli.

Ručni rad pomaže vrlo dobro našoj zadaći da uzgojimo zdravu djecu, zdrav narod. Mi imamo doduše učevni predmet

gimnastiku, dva sata nedjeljno, a jesmo li time učinili sve? Drugi gimnasticiraju s djecom i pod šk. odmorima; iza skućenog sjedenja po komandi, mora dijete da se pod odmorom giblje po komandi. Sve to nije ono pravo. Pogledajte tu djecu kad ih pu-stite iz škole kući. Ona ne izlaze, ona upra-vno lete iz školske zgrade i trče amo tamo kao luda. Što je to? Moraju da lete, da istroše životnu energiju, koja se u njima nagomilala kroz sate skućenog sjedenja, a koju mi tako korisno možemo da izrabimo u školi rada. U školi rada dijete nepresta-no gimnasticira, radi, sagiba se, diže, pravi svestrane kretnje, koje razvijaju tijelo har-monički. U radnoj nastavi ne sili se dijete da sjedi u ošim klupama nego radi kod stolova, gdje se slobodno giblje. Tu nema onih zlih posljedica, koje često donasa lože sjedenje u lošim klupama.

Svijet je onakav, na kakove ga gleda-mo naočale, to jest kakova su nam čula, opip, vid, sluh i njh. Naši pojmovi o svi-jetu, naši sudovi i sav duševni život osniva se na tome kako nam svijet prikazuju naša čula. Čim su naši pojmovi točniji, bit će i naši sudovi i zaključci bolji, a da su poj-movi točni, treba da vježbamo naša čula. Ručnim radom vježbamo sva naša čula, a u prvom redu opip, ruka.

Radna škola ne vježba samo čula, raz-vija um, ona razvija i čuvstva. Estetsko čuvstvo gdje će više da se obrazuje nego kad dijete radi, mašta, stvara. Moralno čuvstvo gdje se više obrazuje; kad djeci govorimo: »Čovjek treba da je milosrdan prema siromaku« ili kad majka kaže dje-tetu: »Sinko uzmi nož, odreži kruha i od-nesi siromaku.« Majka poučava praktički i njezin će rad imati siguran uspjeh. Zajed-nički rad na istom predmetu kako krasno razvija smisao za društvenost.

Radna nastava radom vježba sve pre-dmete. Zadamo n pr. da svaki načini deset kocki, pa računamo koliko imaju dvojica, trojica i četvrt razred. Tu je ne samo ručni rad nego i geometrija i račun. Iza matemati-ke dolazi vrijeme za odmor pa ćemo da gimnasticiramo, idemo se igrati vojnika. Vojnici i pjevaju, a što ćemo mi pjevati? O lutkama i slično? Zar će to dijete pje-vati u životu kad odraste? Ne će. Učimo ih pjesme za život. Ima mnogo pjesama za odrasle, koje mogu da pjevaju i djeca.

Poslije odmora uzmimo geografiju. Hajde djeco da putujemo. Kuda? Ovaj u Zagreb, onaj u Ljubljani, onaj u Beograd i t. d. Djeca sad traže najkraće pruge željezničke, računuju daljinu u kilometrima, računaju prema tome cijenu karte, traže u voznom redu kad idu vlakovi, opisuju put, gore, vode, ručno blago i ratarstvo i indu-striju kraja, starine i t. d. U šk. dvorišta modeliraju u pjesku zajednički pojedini kraj; postavljaju sami gdje što spada, gore, šume, rijeke, gradove, a pritom si sao te-ren zamišljaju kakav je u naravi.

Radnu školu primili smo od drugih na-roda, ali rag u njej primjenit ćemo prema našim priilikama, prema prilikama svakoga kraja napose.

Ministarstvo je izdalo nastavni pro-gram za ručni rad, a nije se pobrinulo da dade nastavnicima nužnu spremu za taj novi predmet. Ono kaže radite, i vi radite i sretni ste da možete pokazati nadzorniku uspjeh svoga novog rada, a on noguće i nerado gleda na taj rad. Mnogi ne shva-ćaju taj rad, smatraju ga bezvrijednim dječjim igranjem, tratenjem vremena.

Svaka ideja treba vremena da se raz-vije. Uspjeh ne možemo postići, ako radimo svaki za sebe u svome mjestu. Uspjeh će-mo samo tada ako radimo zajednički kao

organizacija. Mi smo mladi narod, koji treba mnogo da radi da se digne. Da stva-rimo novu školu treba da radimo žilavo, zajednički. Imamo već udruženje prijatelja radne škole sa oko 2 tisuće članova, a tre-ba da se udružimo svi, pa će i vlast respek-tirati zahtjeve jedne jake organizacije te nam izaći u susret. Mnogi nas ne razumiju; trebamo nove, mlade ljude, pune poleta. Naše društvo prijatelja radne škole apelira na vas da budete pioniri, apostoli ove ideje; deset dinara godišnje članarine nije mnogo i nada se da ćete se svi začlaniti kod povje-renika, ravnatelja meščanske škole g. A. Novaka, ravnatelja tečaja.

Da smo došli do ovoga da imamo da-nas tečajove ručnog rada imamo da zahva-limo Društvu Crvenoga Krsta, koje veže sve narode svijeta ne pitajući tko je što, nego kaže samo: »Budi čovjek!« Ono služi bratu svome i sprovodi ideju Spasiteljeva: Ljubi bližnjega, čini bratu svome dobro. Služeći toj ideji razdjelilo je ono ove go-dine svadeset milijuna dinara za poplavl-jenje.

Ljudi se teško odvajaju od novaca, osobito oni koji se bave sticanjem. Mi lak-še dajemo jer smo idealni, apostoli svega dobra. Kaže se: na učitelju počiva država; kakovi su učitelji takova je i država, kako spremimo narod, takav će i biti. Učitelj stvara dobru i lošu volju u narodu. Stva-rimo pouzdanje u narodu da smo veliki i jaka država; to diže duh i čini državu ja-ko. Kako su učitelji idealni to se nadamo, da će se naskoro okupit oko nove škole sva masa učiteljska, a život u narodu bit će bolji i sretniji, a mi ćemo biti zadovoljni, čiste savjesti, da smo ispunili svoju dužnost prema sebi i otadžbini.

L. Giba.

(5 ha) je treba pretvoriti tamkajšnji kmetijski postaji v trtnice in drevesnice, ali pa ju likvidirati, ker se nahajajo na tujem zemljišču.

Torej, velikanska reorganizacija. Bodočnost bo pokazala, da li bo razen uspehov tudi kaj neuspeha. Sicer sedaj dvomimo v to reorganizacijo, ker so nas osrečili z volitvami, ki bodo pobrale gotovo mnogo denarja, namenjenega v druge svrhe.

M. R.

Kmetijsko nadaljevalno šolstvo.

—t Tečaj glede org. in pouka kmetijskih šol. Kakor se je že poročalo v 2. številu našega lista se vrši v petek, dne 19. avgusta t. l. ob zaključku šesttedenskega učiteljskega tečaja na specialni kmetijski šoli v St. Jurju ob juž. žel., katerega se udeležuje 23 učiteljev, posebni informacijski tečaj glede organizacije in pouka na kmetijsko-nadaljevalnih šolah v okvirju dosežnega programa, za vse učiteljske mariborske oblasti, ki se za to zanima. Tečaj se začne ob 8. uri s tozadevnimi predavanji in pojasnili že delujočih vodij kmetijsko-nadaljevalnih šol in kmetijskih strokovnjakov. Prijave naj se vpošljejo na upravo zavoda do 18. avgusta radi skupnega kosila.

—t Deška ročna dela z ozirom na kmetijski pouk v osnovni šoli je razstavila ob priliki pokrajinske skupščine v Kranju šola v Podbrezju. Upravitelj A. Lovšič nam je pokazal s svojo lično in zelo posu- učeno razstavo kako se mora učitelj praktično udeleževati na podeželski šoli. Z zanimanjem smo ogledovali modele pravilno posajenega in s primernim in neprimernim kolom opremljenega drevesa, pravilno in napačno obrezano drevo, razne špalarne oblike sadnega drevja s tozadevnim ogrodjem itd. Poljsko orodje v naravni velikosti in minijaturi, raznovrstni sadni modeli iz ilovice i. dr. vse to je vzbudilo pri vseh obiskovalcih mnogo pozornosti. Občudovali smo poučne risbe iz življenja kakor: načrt hiše, hleva, gnojnišča, gnojnične jame ter mnoge druge iz vseh kmetijskih panog. Tak pouk otroka ne le veseli, ampak mu veepi ljubezen do domače grude in ga izuri v potrebni ročnosti za poznejše praktično udeleževanje. Pričakujemo, da nam bo tov. Lovšič priložno sam kaj več napisal o svojem rokovornem pouku na podeželski šoli, za kar mu bomo tovariši s kmetov zelo hvaležni.

Pokret učiteljic.

—t Izobrazba učiteljic v kmetijsko-gospodinskem oziru. Društvo učiteljic je poslalo ministrstvu sledečo vlogo: Učiteljice zbrane na skupščini »Društva učiteljic v Ljubljani« dne 14. maja t. l. so se pri obnavljanju referata »O potrebi izobrazbe učiteljic v kmetijsko-gospodinskem oziru« soglasno izrekle za sledeče resolucije:

I. Na ženskih učiteljskih naj se uvede pouk v kmetijskem gospodinjstvu.

Učili naj bi se sledeči predmeti: 1. Hišno in splošno gospodinjstvo. 2. Nauk o živilih in prehrani. 3. Vrtnarstvo, obdelovanje njiv in travnikov. 4. Sadjarstvo, uporaba sadja. 5. Mlekarstvo in osnovni nauki o živinoreji. Perutnistvo. 6. Nega dojenčkov in postrežba bolnikov.

II. Ker ne zadošča samo teoretično znanje, naj se učiti kandidatinje izvezbajo v kmetijskem gospodinjstvu, praktično v treh mesečnih obveznih tečajih, ki naj bi se vršili na državnih kmetijskih šolah v mesecih: maj, junij, julij. V ta namen naj bi se maturo na učiteljsko končala z aprilom.

III. Za učiteljice, ki so že nastavljene, naj bi se vršili na državnih kmetijskih šolah v mesecih: avgust, september, oktober neobvezni trije mesečni tečaji, v katerih bi se jim nudil kmetijsko-gospodinski pouk teoretično in praktično vsaj v glavnih postezah.

IV. Na ženskih učiteljskih naj se ustanovi učno mesto za kmetijsko gospodinjstvo in naj se nastavi učiteljica, izprašana iz kmetijskega gospodinjstva z večletno prakso na kmetih.

Le tedaj, če bodo učiteljice tudi v tem pogledu temeljito pripravljene, bodo uspešno vršile svojo nalogo kot vzgojiteljice naroda. Da te naloge pri vsaj dobri volji doslej nismo mogle vršiti popolnoma, se zavedamo vse učiteljice. Vzrok temu so dosežanja ženska učiteljska, ki nam v nobenem oziru niso nudila potrebne podlage, da bi se mogle učiteljice udeležiti v kmetijske razmere in s praktičnimi navetmi in vsestransko pomočjo ustvariti ono prepotrebno vez med narodom in šolo, ki nastane iz medsebojnega razumevanja in zaupanja.

Za praktični tečaj je najpripravnejše, da se vrši takoj po maturi:

1. Ker se s tem nudi kandidatkam zaključena naobrazba in jim vendar se ostane nekaj časa za odpočitek pred nastopom službe.

2. Ker kandidatke še niso nameščene, odpadejo vsa supriranja in eventualni dopusti, kar je tudi v finančnem oziru najugodnejše.

3. Pomladanski čas, maj, junij, julij je najprimernejši, ker se tedaj najintenzivneje obdelujejo vrtovi, njive, travniki, takrat je lažja produkcija mlečnih izdelkov in je že prvo sadje in zelenjava za porabo v kuhinji in za konzerviranje.

Ker se nam zdi izvedba teh naših predlogov nujno potrebna za razvoj novodobnega šolstva, prosimo, da se upoštevat pri prenosni šolskega zakona. — Temu stališču

se je pridružila tudi letošnja pokrajinska skupščina v Kranju, ki je sklenila z vsemi silami podpirati delovanje učiteljic v tem pravcu.

—t Higijenski in gospodinski tečaj za učiteljice. Od 4. julija do 4. avgusta se je vršil v Ljubljani počitniški higijenski in gospodinski tečaj za učiteljice. Tečaj je ožje vovotvoril agilni »Oblastni odbor Podmladka društva Rdečega križa«. Vsled številnih udeleženk iz vseh krajev Slovenije so bile tečajnice razdeljene v dva oddelka: eden je imel pretežno higijensko, a drugi pretežno gospodinjstvo obilježje. Sicer pa so vse udeleženke posevale nekatera higijenska predavanja skupno.

Oddelak na »Mladiki«, ki je imel bolj gospodinjjski karakter, je vodila gđ. Vera Mohoričeva; oddelak v zavodu za socialno higijensko zaščito dece v »Domu Kraljice Marije«, kakor tudi sploh higijenski del tečaja je bil pod spretnim vodstvom nadve delavnega šefa omenjenega zavoda g. dr. Dražaja.

V tečaju so delovali kot predavatelji sami znani odlični strokovnjaki zdravniki in drugi gg.: dr. Zalokar, dr. Pirc, dr. Dražgaš, dr. Rus, dr. Demšar, dr. Mayer, dr. Haus, dr. Goršič, dr. Breclj, A. Skulj, Puhar.

Poleg teorije, ki je bila ponazorena s filmom, preparati itd., je praktično delo v kuhinji, pri negi (kopanju, solnjenju, hranjenju itd.) dojenčkov in delo v raznih oddelkih na zavodu za soc. hig. zaščito dece tečajnicam nudilo čim več prepotrebne znanja v razmeroma zelo pičlo odmerjenem času enega meseca.

Velike socialne koristi takih tečajev so nesporno in to tem bolj, ker danes v dobi fraz in lepih besedi le malokdo s praktičnim nasvetom in vzgledom v fizičnem delu kaže, da je pravi sin, prava hči svojega preprostega slovenskega naroda. Ravno učiteljsstvu je poverjena nadve odgovorna in hvalevredna naloga, da se udeležuje na ta način ter da vrže med staro šaro vsa dosežanja svetla rodoljubna gesla. A prav posebno pa smo me učiteljice poklicane, da odvržemo od sebe ono laži visokost in vzvišenost ter da med čim širšimi plastmi našega naroda širimo kulturo na higijensko gospodinjjskem polju. Le dobre gospodinjice in skrbne matere, kmetiške in delavske ter druge morejo v naš narodni podmladek v naš up v našo deco pripraviti v najnežnejši dobi temelje kasnejši ponosni zdravstveno gospodarski stavbi našega naroda.

Naše šolsko in izvenšolsko delo je predvsem v izobraževanju naših dorajajočih deklet, bodočih gospodinj in mater na polju socialno-higijenskega skrbstva in gospodinjstva.

Zavedamo se naših dolžnosti in jasen nam je cilj za povzdigo higijenskih gospodinjjskih razmer v našem preprostem ljudstvu. Z veseljem se hočemo lotiti težkega, naporenega dela ter na ta način dokumentirati, da smo res prave narodne učiteljice. Izpolniti hočemo upe, ki jih je stavil v nas Podmladek društva Rdečega križa in naši predavatelji ter smo trdno uverjene, da nam bosta pri vsem tem šli na roko tudi naša prosvetna kakor tudi politična oblast, kar smemo pričakovati že v očigled govornikov velikoga župana g. dr. Vodopivca in prosvetnega šefa dr. Capudra na zaključni čajanki, ki sta pokazala s svojim posetom že med tečajem pri delu, da vesta ceniti naše delo in naš trud.

Ne več ali manj prazna politična gesla, ampak pravo požrvalno delo v narodu naj nas slovensko učiteljstvo družji z našim dobrim narodom. St. R. — F.

Splošne vesti.

— Izjava. Na »Edinstvo« ne bomo odgovarjali, ker hočemo ohraniti naš list resen in dostojen. Ne bomo sledili v prerokanja, ki so prenikotna in zavita glede resnice, ker jih resno članstvo samo obsoja in niso vredna odgovora. Ako bi se mi posluževali takih sredstev, bi nas članstvo že davno zavrnilo. Kdor prebavi tak ton, naj ga, mi mu ne bomo sledili. Poštenost in dostojnost sta še vedno zmagali!

— Prihodnja številka »Učit. Tovarisa« izide zaradi skupščine v Skoplju šele 31. avgusta, kar naj blagovolijo upoštevati čitatelji in dopisniki.

— Vsem tovarišem, ki so dovezetni za moderna šolska reformna stremeljenja! Vsem onim, ki me z ozirom na pozive v »Učit. Tov.« vprašujejo radi »praktičnega tečaja in ponovne razstave« poizkusnega razreda« naznanjam, da je taka prireditev v širšem obsegu odvisna le od sklepa »Pedagoške centrale« v Mariboru, ki bo — po zatrdilu tov. predsednika — sklepala o tem na svoji prihodnji seji. Vsekakor pa namestam razstavo svojega razreda obnoviti (na prošnjo tov. nadzornikov) ob priliki zborovanja učit. društva v Mariboru. — Za sedaj pa je aktualen v prvi vrsti izobraževalni tečaj našega agilnega poverjenstva UJU v Ljubljani in bi ob tej priliki bilo idealno če bi se tovariši in tovarišice, ki se hočejo poglobiti in ki so že preizkušali ter študirali učni postopek »delovne šole«, zbrali na posebnem sestanku, kjer bi se lahko pogovorili o svojih uspehih in neuspehih, o smernicah za bodočnost itd. Mogoče bi bil tak sestanek osnova za veliko »delovno zajednico«, ki bi bila za nadaljnje praktično delo posebnega pomena. Sigurno bo pa tudi tečaj vsem pristajšem znanega izreka »Graulieber Freund ist jede Theorie...« nudil marsikaj novega in zanimivega tudi v didaktičnem oziru. Tov. Pibovec, Jurančič, Vauda, Bregant in drugi naj ne izostanejo.

Dobrodošel bi bil tudi tov. urednik »Popotnik«, ki bi nam raztolmačil svoje misli in želje glede šolske reforme pri nas. To bi bil mogočen korak naprej, kajti »čas hiti in gorje mu, kdor ostane zadaj.« Zato: Na svidenje za težnje »delovne šole! — E. Vranc, Studenci pri Mariboru.

— Zopet otvoritev novih razredov v mariborski oblasti. Z odlokom Min. prosvete O. N. br. 48.906/27, se otvorijo v mariborski oblasti v šolskem letu 1927/28, še sledeči razredi: Srez Celje: v Grižah se ukine vzp. IV. in se otvori vzp. k I. razr., deška osnovna šola v Sv. Juriju ob Juž. žel. v 6 razr., deklška osnovna šola istotam v 5 razr., Sv. Jurij ob Taboru razš. v 5 razr., Ljubčna vzp. k I. razr., Petrovče razš. v 6 razr., Vranksko vzp. k VI. razr., Srez Dolnja Lendava: Beltinci vzp. k I. razr., Ivanci razš. v 2 razr., Izakovci razš. v 3 razr., Kobilje razš. v 3 razr., Mala Poljana razš. v 3 razr., Velika Poljana razš. v 4 razr., Žižke razš. v 2 razr., Srez Dravograd: Črna namesto VI. razr. vzp. k I. razr., Lokovica razš. v 2 razr., Marenberg vzp. k II. razr., Muta razš. v 5 razr., Prevalje razš. v 7 razr., Srez Gornji grad: Nazarje razš. v 2 razr., Šmartno ob Paki se ukine vzp. k III. razr. in razš. v 5 razr., Srez Konjice: Čadram vzp. k I. razr., Sv. Kunigunda vzp. k I. razr., Srez Ljutomer: Gornja Radgona razš. v 7 razr., Sv. Jurij ob Ščavnici razš. v 7 razr., Sv. Križ pri Ljutomeru vzp. k I. razr., deška osnovna šola Ljutomer razš. v 6 razr., deklška osnovna šola Ljutomer razš. v 6 razr., Mala Nedelja razš. v 6 razr., Lokavec razš. v 2 razr., Stogovci razš. v II. razr., Srez Maribor desni breg: Črešnjevce ukine se vzp. in razš. v 6 razr., Fram ukine se vzp. in razš. v 6 razr., Hoče razš. v 5 razr., Sv. Lovrenc na Pohorju ukine se vzp. in razš. v 6 razr., Makole razš. v 6 razr., Reka razš. v 3 razr., deklška osnovna šola Slov. Bistrica razš. v 6 razr., Srez Maribor levi breg: Sv. Ana v Slov. goricah razš. v 6 razr. in ukine vzp., Sv. Barbara pri Vurbergu razš. v 5 razr., Sv. Jurij ob Pesnici razš. v 4 razr., Sv. Jurij v Slov. goricah razš. v 6 razr., Sv. Križ nad Mariborom razš. v 3 razr., Sv. Lenart v Slov. goricah razš. v 6 razr. in vzp. k II. razr., Maribor IV. deška osnovna šola vzp. k II. razr., Maribor II. deklška osnovna šola vzp. k III. razr., Sv. Marjeta v Pesnici razš. v 5 razr., Srez Murska Sobota: Gornja Lendava razš. v 4 razr., Markovci razš. v 4 razr., Moščanci razš. v 2 razr., Pečarovec razš. v 2 razr., Tešanovci razš. v 2 razr., Tišina razš. v 5 razr., Srez Ptuj: Sv. Bolfenk na Kogu razš. v 5 razr., Hajdina razš. v 7 razr. in ukine vzp., Sv. Janž na Dravskem polju razš. v 5 razr., Sv. Lovrenc na Dravskem polju razš. v 5 razr., Sv. Marjeta pri Ptuj razš. v 7 razr., Sv. Miklavž pri Ormožu razš. v 6 razr., Nova cerkev razš. v 6 razr., Runec razš. v 4 razr., Sv. Tomaž razš. v 7 razr., Sv. Urban razš. v 7 razr., Srez Slovenjgradec: Sv. Ilj pri Turjaku razš. v 5 razr., Slovenjgradec ena vzp., Skale vzp. k I. razr., Šmartno pri Slovenjgradcu razš. v 6 razr., Šoštanj razš. v 7 razr. in vzp. k V. razr., Velenje namesto k I. vzp. k II. razr., Srez Šmarje: Dobje vzp. k I. razr., Slivnica pri Celju vzp. k I. razr. namesto razš. v 5 razr., Šmarje pri Jelšah razš. v 7 razr.

— Samoizobraževalni tečaj v Ljubljani. Ker društva: Konjice, Kozje, Laško in Sv. Lenart niso poslala nikakih predlogov, pozivljamo tovariše, ki se zanimajo za ta tečaj, da takoj potom dopisnice javijo svojo udeležbo, Vabila in navodila jim dostavimo z obratno pošto.

— Nova slovenska praktična knjiga za rokotvorni pouk v delovni šoli. Tovariš ravnatelj Lojze Novak v Ljubljani, ki je znan med učiteljstvom po svoji knjigi »Risanje« in po mnogih predavanjih po okrajnih društvih UJU, je pričel izdajati knjižnico »Rokotvorni pouk v delovni šoli«. Izšel je sedaj I. zvezek, ki vsebuje gnetenje in oblikovanje iz ilovice in peska ter izrezovanje iz papirja in nalepljanje. Pripravljeni smo, da bo učiteljstvo to knjižico prav toplo pozdravilo, saj pravi sam avtor v uvodu, da ji je namen dati podlago delovni šoli pri nas, ki je v nekaterih velikih državah že zmagala na vsej črti. Šola bodočnosti hoče pri poučevanju spretno izrabljati tvorno silo otroka. Tovariš Novak nam obljublja v drugem zvezku lepenkarstvo, v tretjem pletarstvo, v četrtem pa razna dela iz lesa in kovine. Lepo vrzel bo izpolnil v naši šolski literaturi in prepričani smo, da bo s svojim delom krenil iz poti teorije na pot prakse za delovno šolo. Znano nam je, da drugi naš agilni tovariš pripravlja knjižico direktno o delovni šoli in delovnem pouku v šoli. Obe deli se bosta izpolnjevali in veselili nas morajo ti pojavi, ki prinesejo nove pokrete v pedagogiki tudi pri nas. — V svojem prvem zvezku obravnava tovariš Novak v prvem delu gnetenje, v drugem izrezovanje, nadalje ornament in lepivo. Ni namen te razprave podati podrobno kritiko o delu, ker smo prepričani, da se bodo oglasili drugi naši agilni tovariši. Res čemo pa lahko, da so Novakova izvajanja tako praktična in precizna, da bo v njih mnogo našel začetnik in tudi oni, ki se je že pečal s tem poukom. Delu je pridejanih sedemnajst slik, ki izpopolnjujejo tekst tako glede modeliranja, izrezovanja in lepiljenja. Slike so naravnost mojstrsko izdelane. Cena knjižice je samo 25 Din, kar je naravnost bogatela za to bogato delo in okusno opremo in se naroča pri avtorju na II. deški meščanski šoli v Ljubljani, VII. —k.

— Ali je res nenavadno zanimanje za deželno ali le božji blagoslov. V beograjski »Politiki« z dne 10. avgusta t. l. vidiš karikaturo: Sumadijec in Črnogorec občudujeta velikansko množico gospodov, ki nosijo kot

volilni kandidati tablice z napisi svojih strank. Nad karikaturo je napis: »Božji blagoslov«, pod sliko pa čitaš sledeče: Sumadijec: »Ima li kod vas u Crnoj gori toliko kandidata?« Črnogorac: »Bogami, da nisu nikli krumpirji (vzrasli krompirji), koliko nikoše kandidati, dobro bi bilo u Crni gorici.« — V »Jutru« tudi z dne 10. avgusta t. l. pa čitaš pritožbo iz krogov sodnih uradnikov, da jih je državni odbor pri imenovanju predsednikov za razna volišča — zapostavil, za učitelji in profesorji. — Čital sem tudi »Uradni list« z dne 3. avgusta t. l. in na žalost opazil, da se je letos pri imenovanju predsednikov volišč učiteljstvo napram volitvam v prejšnjih letih zelo zapostavilo in je učiteljev to pot imenovanih le toliko, da se ne more reči: »popolnoma so nas prezrli«. — Poleg omenjenih listov pa čitam še odloke političnih oblasti in ni malo takih odlokov, kjer se učiteljstvo naravnost poziva k izvenšolskemu prosvetnemu delu med narodom. Vrše se celo gospodarski, gospodinjjski in kmetijski tečaji, ki so namenjeni za učiteljevo izvenšolsko delo med narodom. Torej za stalno in plodonosno, večinoma neplačano delo bi bili učitelji kljub skrajno slabim plači dobri — advokati in sodnih uradnikov je bore malo med prosvetnimi delavci na deželi ali »med narodom«; ko pa je treba vleči dijete, takrat se tudi drugi spomnijo na kmeta in si poželega deželo. Je pa tudi štednja naše države zares velika. Pri zgoraj omenjenih imenovanjih, Vzemi mo za vzgled Mežiško dolino, ki je že dovolj znana. Dosedaj je bilo med volilnimi komisariji za okraj Prevalje pet učiteljev — sedaj ni nobenega učitelja več, pač pa je na njih mesta imenovanih ravno toliko gospodov iz Maribora. Torej bo država plačala več kakor poprej celih pet voženj I. oziroma 2. razreda iz Maribora v prevaljski okraj! Mogoče nam še zato odtegnje kaj pri draginskih dokladah? V Ameriki je vse mogoče (pa tudi pri nas!) Med kandidati, ki imajo šanse, da bodo izvoljeni, je (mislim na celo državo) največ advokatov in povečini pravoslavni duhovniki. Ti bodo že poskrbeli, da bomo učitelji še nadalje iz čistelega patriotizma garali za majhen denar, oni pa bodo za svoj »trudapolen« posel vlekli dijete in skrbili, da bodo pač tudi njihovi kolegi dobro plačani. Zato pa je res glup tisti, ki še danes ne more doumeti, zakaj učitelji, specielno deklarirani, delujemo za svojo osamosvojitev da delamo zase in ne za tiste, ki nas vidijo le tedaj, ko nas rabijo za lestve, da po njih lezejo kvišku. Če se učitelji z vso resnostjo oprimmemo sklepov, sprejetih na skupščini v Kranju in začnemo izvrševati svoj program, bo naš res ubogi narod na deželi kmalu spoznal, da je učitelj njegov prijatelj in sotrpin, ne pa priganjač gospode, ki je našemu kmetu nesimpatična, ker ga pozna le ob gotovih ugodnih prilikah. In šele takrat, ko bodo sadovi našega pokreta že vidni, bo našemu stanu zasijala lepša bodočnost, kajti moč je danes v narodu! Za Dravo se bliska, pod Peco (nad Mežico!) že grmi. — I. G., podeželski učitelj.

— Kronski upokojenci. Delegacija ministrstva financ nam javlja uradno, da je izšla v »Uradnem listu« od dne 30. julija t. l. števil. 358/81 naredba ministrstva za finance z dne 4. julija 1927, D. R. br. 88.808 glede prevedbe kronskih pokojnin na dinarske z veljavnostjo od 1. avgusta t. l. dalje. Po nalogu ministrstva financ od dne 14. julija D. R. br. 88.808 bo delegacija osebno pozvala vse kronske upokojence, da vložijo prošnje za prevedbo pri bivših svojih resornih oblastvih, priklopivši dosežani pokojninski dekret in prizivnico delegacije, vrh tega pa tudi vse listine, na osnovi katerih je bila svoj čas dosežena osebna ali rodbinska pokojnina v kronah. Z ozirom na veliko število takih upokojencev je naravno, da se pozivi ne morejo naenkrat dostaviti, toda pričelo se je že s tem delom, ki se bo tako pospeševalo, da bo v čim najkrajšem roku dovršeno; zatorej naj se zaenkrat opuščajo vsake ustne ali pismene reklamacije.

— K telovadnemu tečaju v Beogradu se je prijavilo samo iz mariborske oblasti 30 učiteljev(ic). To je lepo in prav. Zakaj uverjeni smo, da se bodo ravno iz vrst osnovnošolskega učiteljstva vzgojili najboljši bodoči učitelji telovadke na meščanskih in srednjih šolah. Nikakor pa ni prav, da se morajo vsi prijavljeni — kljub temu, da so priložili svojim prošnjam zdravniško spričevalo in razna potrdila o sedanjem delovanju — zglasti 15. septembra osebno v Beogradu. Ta več kakor srednjeveško čudna zahteva ne bode povzročila na šolah le dober teden nereda pri pouku, ampak bode zahtevala razen truda pri dolgem potovanju še lepe desetstisočake stroškov iz že itak praznih učiteljskih žepov. Saj bode romalo — po prigrisitvi v mariborski oblasti sodeč — 15. septembra morda okrog 300—400 učiteljstva v Beograd, sprejetih pa najbrže ne bode niti desetina prijavljenih. Kako bodo poklicani faktorji izbirali iz tolikoga števila redke posameznike izvoljence, je sicer njihova stvar. Stvar organizacije pa je, da prepreči nered pri pouku na šolah ter obvaruje svoje članstvo nepotrebnih razmeroma visokih izdatkov za potovanje. Zato prosimo poverjeništvu, da v tem smislu intervencira po svoji centrali pri ministrstvu, da se zahteva po osebni predstavitvi izpremeni in se to pravočasno razglašči vsaj v stanovskih listih.

— Novi zvezki. Učiteljska tiskarna je založila novo vrsto zvezkov L. 3 a, t. j. nekaka srednja vrsta med L. 3 in 4. Zvezki so dvočrtni, imajo le ozki pas, to je osnovno črto in zgornjo črto za male črke. So to zvezki, ki si jih je učiteljstvo že dolgo že

(5 ha) je treba pretvoriti tamkajšnji kmetijski postaji v trtnice in drevesnice, ali pa ju likvidirati, ker se nahajajo na tujem zemljišču.

Torej, velikanska reorganizacija. Bodočnost bo pokazala, da li bo razen uspehov tudi kaj neuspeha. Sicer sedaj dvomimo v to reorganizacijo, ker so nas osrečili z volitvami, ki bodo pobrale gotovo mnogo denarja, namenjenega v druge svrhe.

M. R.

Kmetijsko nadaljevalno šolstvo.

—t Tečaj glede org. in pouka kmetijskih šol. Kakor se je že poročalo v 2. številu našega lista se vrši v petek, dne 19. avgusta t. l. ob zaključku šesttedenskega učiteljskega tečaja na specialni kmetijski šoli v St. Jurju ob juž. žel., katerega se udeležuje 23 učiteljev, posebni informacijski tečaj glede organizacije in pouka na kmetijsko-nadaljevalnih šolah v okvirju dosežane programa, za vse učitelje mariborske oblasti, ki se za to zanima. Tečaj se začne ob 8. uri s tozadevnimi predavanji in pojasnili že delujočih vodij kmetijsko-nadaljevalnih šol in kmetijskih strokovnjakov. Prijave naj se vpošljejo na upravo zavoda do 18. avgusta radi skupnega kosila.

—t Deška ročna dela z ozirom na kmetijski pouk v osnovni šoli je razstavila ob priliki pokrajinske skupščine v Kranju šola v Podbrezju. Upravitelj A. Lovšič nam je pokazal s svojo lično in zelo posu- učeno razstavo kako se mora učitelj praktično udeleževati na podeželski šoli. Z zanimanjem smo ogledovali modele pravilno posajenega in s primernim in neprimernim kolom opremljenega drevesa, pravilno in napačno obrezano drevo, razne špalarne oblike sadnega drevja s tozadevnim ogrodjem itd. Poljsko orodje v naravni velikosti in minijaturi, raznovrstni sadni modeli iz ilovice i. dr. vse to je vzbudilo pri vseh obiskovalcih mnogo pozornosti. Občudovali smo poučne risbe iz življenja kakor: načrt hiše, hleva, gnojišča, gnojnične jame ter mnoge druge iz vseh kmetijskih panog. Tak pouk otroka ne le veseli, ampak mu veepi ljubezen do domače grude in ga izuri v potrebni ročnosti za poznejše praktično udeleževanje. Pričakujemo, da nam bo tov. Lovšič priložno sam kaj več napisal o svojem rokovornem pouku na podeželski šoli, za kar mu bomo tovariši s kmetov zelo hvaležni.

Pokret učiteljic.

—t Izobrazba učiteljic v kmetijsko-gospodinskem oziru. Društvo učiteljic je poslalo ministrstvu sledečo vlogo: Učiteljice zbrane na skupščini »Društva učiteljic v Ljubljani« dne 14. maja t. l. so se pri obnavljanju referata »O potrebi izobrazbe učiteljic v kmetijsko-gospodinskem oziru« soglasno izrekle za sledeče resolucije:

I. Na ženskih učiteljskih naj se uvede pouk v kmetijskem gospodinjstvu.

Učili naj bi se sledeči predmeti: 1. Hišno in splošno gospodinjstvo. 2. Nauk o živilih in prehrani. 3. Vrtnarstvo, obdelovanje njiv in travnikov. 4. Sadjarstvo, uporaba sadja. 5. Mlekarstvo in osnovni nauki o živinoreji. Perutnistvo. 6. Nega dojenčkov in postrežba bolnikov.

II. Ker ne zadošča samo teoretično znanje, naj se učiti kandidatinje izvežbajo v kmetijskem gospodinjstvu, praktično v treh mesečnih obveznih tečajih, ki naj bi se vršili na državnih kmetijskih šolah v mesecih: maj, junij, julij. V ta namen naj bi se maturo na učiteljsko končala z aprilom.

III. Za učiteljice, ki so že nastavljene, naj bi se vršili na državnih kmetijskih šolah v mesecih: avgust, september, oktober neobvezni trije mesečni tečaji, v katerih bi se jim nudil kmetijsko-gospodinski pouk teoretično in praktično vsaj v glavnih postezah.

IV. Na ženskih učiteljskih naj se ustanovi učno mesto za kmetijsko gospodinjstvo in naj se nastavi učiteljica, izprašana iz kmetijskega gospodinjstva z večletno prakso na kmetih.

Le tedaj, če bodo učiteljice tudi v tem pogledu temeljito pripravljene, bodo uspešno vršile svojo nalogo kot vzgojiteljice naroda. Da te naloge pri vsaj dobri volji doslej nismo mogle vršiti popolnoma, se zavedamo vse učiteljice. Vzrok temu so dosežanja ženska učiteljska, ki nam v nobenem oziru niso nudila potrebne podlage, da bi se mogle učiteljice udeležiti v kmetijske razmere in s praktičnimi navetmi in vsestransko pomočjo ustvariti ono prepotrebno vez med narodom in šolo, ki nastane iz medsebojnega razumevanja in zaupanja.

Za praktični tečaj je najpripravnejše, da se vrši takoj po maturi:

1. Ker se s tem nudi kandidatkam zaključena naobrazba in jim vendar se ostane nekaj časa za odpočitek pred nastopom službe.

2. Ker kandidatke še niso nameščene, odpadejo vsa supriranja in eventualni dopusti, kar je tudi v finančnem oziru najugodnejše.

3. Pomladanski čas, maj, junij, julij je najprimernejši, ker se tedaj najintenzivneje obdelujejo vrtovi, njive, travniki, takrat je lažja produkcija mlečnih izdelkov in je že prvo sadje in zelenjava za porabo v kuhinji in za konzerviranje.

Ker se nam zdi izvedba teh naših predlogov nujno potrebna za razvoj novodobnega šolstva, prosimo, da se upoštevat pri prenosni šolskega zakona. — Temu stališču

se je pridružila tudi letošnja pokrajinska skupščina v Kranju, ki je sklenila z vsemi silami podpirati delovanje učiteljic v tem pravcu.

—t Higijenski in gospodinski tečaj za učiteljice. Od 4. julija do 4. avgusta se je vršil v Ljubljani počitniški higijenski in gospodinski tečaj za učiteljice. Tečaj je ožje vovrtoril agilni »Oblastni odbor Podmladka društva Rdečega križa«. Vsled številnih udeleženk iz vseh krajev Slovenije so bile tečajnice razdeljene v dva oddelka: eden je imel pretežno higijensko, a drugi pretežno gospodinjstvo obilježje. Sicer pa so vse udeležence poseale nekatera higijenska predavanja skupno.

Oddelak na »Mladiki«, ki je imel bolj gospodinski karakter, je vodila gđ. Vera Mohoričeva; oddelak v zavodu za socialno higijensko zaščito dece v »Domu Kraljice Marije«, kakor tudi sploh higijenski del tečaja je bil pod spretnim vodstvom nadve delavnega šefa omenjenega zavoda g. dr. Dražaja.

V tečaju so delovali kot predavatelji sami znani odlični strokovnjaki zdravniki in drugi gg.: dr. Zalokar, dr. Pirc, dr. Dražgaš, dr. Rus, dr. Demšar, dr. Mayer, dr. Haus, dr. Goršič, dr. Breclj, A. Skulj, Puhar.

Poleg teorije, ki je bila ponazorena s filmom, preparati itd., je praktično delo v kuhinji, pri negi (kopanju, solnjenju, hranjenju itd.) dojenčkov in delo v raznih oddelkih na zavodu za soc. hig. zaščito dece tečajnicam nudilo čim več prepotrebne znanja v razmeroma zelo pičlo odmerjenem času enega meseca.

Velike socialne koristi takih tečajev so nesporno in to tem bolj, ker danes v dobi fraz in lepih besedi le malokdo s praktičnim nasvetom in vzgledom v fizičnem delu kaže, da je pravi sin, prava hči svojega preprostejšega slovenskega naroda. Ravno učiteljsstvu je poverjena nadve odgovorna in hvaljevredna naloga, da se udeležuje na ta način ter da vrže med staro šaro vsa dosežanja svetla rodoljubna gesla. A prav posebno pa smo me učiteljice poklicane, da odvržemo od sebe ono laži visokost in vzvišenost ter da med čim širšimi plastmi našega naroda širimo kulturo na higijensko gospodinskem polju. Le dobre gospodinjice in skrbne matere, kmetiške in delavske ter druge morejo v naš narodni podmladek v naš up v našo deco pripraviti v najnežnejši dobi temelje kasnejši ponosni zdravstveno gospodarski stavbi našega naroda.

Naše šolsko in izvenšolsko delo je predvsem v izobraževanju naših doraščajočih deklet, bodočih gospodinj in mater na polju socialno-higijenskega skrbstva in gospodinjstva.

Zavedamo se naših dolžnosti in jasen nam je cilj za povzdigo higijenskih gospodinskih razmer v našem preprostem ljudstvu. Z veseljem se hočemo lotiti težkega, naporenega dela ter na ta način dokumentirati, da smo res prave narodne učiteljice. Izpolniti hočemo upe, ki jih je stavil v nas Podmladek društva Rdečega križa in naši predavatelji ter smo trdno uverjene, da nam bosta pri vsem tem šli na roko tudi naša prosvetna kakor tudi politična oblast, kar smemo pričakovati že v očigled govornih velikih župana g. dr. Vodopivca in prosvetnega šefa dr. Capudra na zaključni čajanki, ki sta pokazala s svojim posetom že med tečajem pri delu, da vesta ceniti naše delo in naš trud.

Ne več ali manj prazna politična gesla, ampak pravo požrvalno delo v narodu naj nas slovensko učiteljstvo družji z našim dobrim narodom. St. R. — F.

Splošne vesti.

— Izjava. Na »Edinstvo« ne bomo odgovarjali, ker hočemo ohraniti naš list resen in dostojen. Ne bomo sledili v prerokanja, ki so prenikotna in zavita glede resnice, ker jih resno članstvo samo obsoja in niso vredna odgovora. Ako bi se mi posluževali takih sredstev, bi nas članstvo že davno zavrnilo. Kdor prebavi tak ton, naj ga, mi mu ne bomo sledili. Poštenost in dostojnost sta še vedno zmagali!

— Prihodnja številka »Učit. Tovarisha« izide zaradi skupščine v Skoplju šele 31. avgusta, kar naj blagovolijo upoštevati čitatelji in dopisniki.

— Vsem tovarišem, ki so dovezetni za moderna šolska reformna stremeljenja! Vsem onim, ki me z ozirom na pozive v »Učit. Tov.« vprašujejo radi »praktičnega tečaja in ponovne razstave« poizkusnega razreda« naznanjam, da je taka prireditev v širšem obsegu odvisna le od sklepa »Pedagoške centrale« v Mariboru, ki bo — po zatrdilu tov. predsednika — sklepala o tem na svoji prihodnji seji. Vsekakor pa namest ravnatelja svojega razreda obnoviti (na prošnjo tov. nadzornikov) ob priliki zborovanja učit. društva v Mariboru. — Za sedaj pa je aktualen v prvi vrsti izobraževalni tečaj našega agilnega poverjenstva UJU v Ljubljani in bi ob tej priliki bilo idealno če bi se tovariši in tovarišice, ki se hočejo poglobiti in ki so že preizkušali ter študirali učni postopek »delovne šole«, zbrali na posebnem sestanku, kjer bi se lahko pogovorili o svojih uspehih in neuspehih, o smernicah za bodočnost itd. Mogoče bi bil tak sestanek osnova za veliko »delovno zajednico«, ki bi bila za nadaljnje praktično delo posebnega pomena. Sigurno bo pa tudi tečaj vsem pristajšem znanega izreka »Graulieber Freund ist jede Theorie...« nudil marsikaj novega in zanimivega tudi v didaktičnem oziru. Tov. Pibovec, Jurančič, Vauda, Bregant in drugi naj ne izostanejo.

Dobrodošel bi bil tudi tov. urednik »Popotnik«, ki bi nam raztolmačil svoje misli in želje glede šolske reforme pri nas. To bi bil mogočen korak naprej, kajti »čas hiti in gorje mu, kdor ostane zadaj.« Zato: Na svidenje za težnje »delovne šole! — E. Vranc, Studenci pri Mariboru.

— Zopet otvoritev novih razredov v mariborski oblasti. Z odlokom Min. prosvete O. N. br. 48.906/27, se otvorijo v mariborski oblasti v šolskem letu 1927/28, še sledeči razredi: Srez Celje: v Grižah se ukine vzp. IV. in se otvori vzp. k I. razr., deška osnovna šola v Sv. Juriju ob Juž. žel. v 6 razr., deklška osnovna šola istotam v 5 razr., Sv. Jurij ob Taboru razš. v 5 razr., Ljubčna vzp. k I. razr., Petrovče razš. v 6 razr., Vranksko vzp. k VI. razr., Srez Dolnja Lendava: Beltinci vzp. k I. razr., Ivanci razš. v 2 razr., Izakovci razš. v 3 razr., Kobilje razš. v 3 razr., Mala Poljana razš. v 3 razr., Velika Poljana razš. v 4 razr., Žižke razš. v 2 razr., Srez Dravograd: Črna namesto VI. razr. vzp. k I. razr., Lokovica razš. v 2 razr., Marenberg vzp. k II. razr., Muta razš. v 5 razr., Prevalje razš. v 7 razr., Srez Gornji grad: Nazarje razš. v 2 razr., Šmartno ob Paki se ukine vzp. k III. razr. in razš. v 5 razr., Srez Konjice: Čadram vzp. k I. razr., Sv. Kunigunda vzp. k I. razr., Srez Ljutomer: Gornja Radgona razš. v 7 razr., Sv. Jurij ob Ščavnici razš. v 7 razr., Sv. Križ pri Ljutomeru vzp. k I. razr., deška osnovna šola Ljutomer razš. v 6 razr., deklška osnovna šola Ljutomer razš. v 6 razr., Mala Nedelja razš. v 6 razr., Lokavec razš. v 2 razr., Stogovci razš. v II. razr., Srez Maribor desni breg: Črešnjevce ukine se vzp. in razš. v 6 razr., Fram ukine se vzp. in razš. v 6 razr., Hoče razš. v 5 razr., Sv. Lovrenc na Pohorju ukine se vzp. in razš. v 6 razr., Makole razš. v 6 razr., Reka razš. v 3 razr., deklška osnovna šola Slov. Bistrica razš. v 6 razr., Srez Maribor levi breg: Sv. Ana v Slov. goricah razš. v 6 razr. in ukine vzp., Sv. Barbara pri Vurbergu razš. v 5 razr., Sv. Jurij ob Pesnici razš. v 4 razr., Sv. Jurij v Slov. goricah razš. v 6 razr., Sv. Križ nad Mariborom razš. v 3 razr., Sv. Lenart v Slov. goricah razš. v 6 razr. in vzp. k II. razr., Maribor IV. deška osnovna šola vzp. k II. razr., Maribor II. deklška osnovna šola vzp. k III. razr., Sv. Marjeta v Pesnici razš. v 5 razr., Srez Murska Sobota: Gornja Lendava razš. v 4 razr., Markovci razš. v 4 razr., Moščanci razš. v 2 razr., Pečarovec razš. v 2 razr., Tešanovci razš. v 2 razr., Tišina razš. v 5 razr., Srez Ptuj: Sv. Bolfenk na Kogu razš. v 5 razr., Hajdina razš. v 7 razr. in ukine vzp., Sv. Janž na Dravskem polju razš. v 5 razr., Sv. Lovrenc na Dravskem polju razš. v 5 razr., Sv. Marjeta pri Ptuj razš. v 7 razr., Sv. Miklavž pri Ormožu razš. v 6 razr., Nova cerkev razš. v 6 razr., Runec razš. v 4 razr., Sv. Tomaž razš. v 7 razr., Sv. Urban razš. v 7 razr., Srez Slovenjgradec: Sv. Ilj pri Turjaku razš. v 5 razr., Slovenjgradec ena vzp., Skale vzp. k I. razr., Šmartno pri Slovenjgradcu razš. v 6 razr., Šoštanj razš. v 7 razr. in vzp. k V. razr., Velenje namesto k I. vzp. k II. razr., Srez Šmarje: Dobje vzp. k I. razr., Slivnica pri Celju vzp. k I. razr. namesto razš. v 5 razr., Šmarje pri Jelšah razš. v 7 razr.

— Samoizobraževalni tečaj v Ljubljani. Ker društva: Konjice, Kozje, Laško in Sv. Lenart niso poslala nikakih predlogov, pozivljamo tovariše, ki se zanimajo za ta tečaj, da takoj potom dopisnice javijo svojo udeležbo, Vabila in navodila jim dostavimo z obratno pošto.

— Nova slovenska praktična knjiga za rokotvorni pouk v delovni šoli. Tovariš ravnatelj Lojze Novak v Ljubljani, ki je znan med učiteljstvom po svoji knjigi »Risanje« in po mnogih predavanjih po okrajnih društvih UJU, je pričel izdajati knjižnico »Rokotvorni pouk v delovni šoli«. Izšel je sedaj I. zvezek, ki vsebuje gnetenje in oblikovanje iz ilovice in peska ter izrezovanje iz papirja in nalepljanje. Pripravljeni smo, da bo učiteljstvo to knjižico prav toplo pozdravilo, saj pravi sam avtor v uvodu, da ji je namen dati podlago delovni šoli pri nas, ki je v nekaterih velikih državah že zmagala na vsej črti. Šola bodočnosti hoče pri poučevanju spretno izrabljati tvorno silo otroka. Tovariš Novak nam obljublja v drugem zvezku lepenkarstvo, v tretjem pletarstvo, v četrtem pa razna dela iz lesa in kovine. Lepo vrzel bo izpolnil v naši šolski literaturi in prepričani smo, da bo s svojim delom krenil iz poti teorije na pot prakse za delovno šolo. Znano nam je, da drugi naš agilni tovariš pripravlja knjižice direktno o delovni šoli in delovnem pouku v šoli. Obe deli se bosta izpolnjevali in veseliti nas morajo ti pojavi, ki prinesejo nove pokrete v pedagogiki tudi pri nas. — V svojem prvem zvezku obravnava tovariš Novak v prvem delu gnetenje, v drugem izrezovanje, nadalje ornament in lepivo. Ni namen te razprave podati podrobno kritiko o delu, ker smo prepričani, da se bodo oglasili drugi naši agilni tovariši. Res čemo pa lahko, da so Novakova izvajanja tako praktična in precizna, da bo v njih mnogo našel začetnik in tudi oni, ki se je že pečal s tem poukom. Delu je pridejanih sedemnajst slik, ki izpopolnjujejo tekst tako glede modeliranja, izrezovanja in lepiljenja. Slike so naravnost mojstrsko izdelane. Cena knjižice je samo 25 Din, kar je naravnost bogatela za to bogato delo in okusno opremo in se naroča pri avtorju na II. deški meščanski šoli v Ljubljani, VII. —k.

— Ali je res nenavadno zanimanje za deželno ali le božji blagoslov. V beograjski »Politiki« z dne 10. avgusta t. l. vidiš karikaturo: Sumadijec in Črnogorec občudujeta velikansko množico gospodov, ki nosijo kot

volilni kandidati tablice z napisi svojih strank. Nad karikaturo je napis: »Božji blagoslov«, pod sliko pa čitaš sledeče: Sumadijec: »Ima li kod vas u Crnoj gori toliko kandidata?« Črnogorac: »Bogami, da nisu nikli krumpirji (vzrasli krompirji), koliko nikoše kandidati, dobro bi bilo u Crni gorici.« — V »Jutru« tudi z dne 10. avgusta t. l. pa čitaš pritožbo iz krogov sodnih uradnikov, da jih je državni odbor pri imenovanju predsednikov za razna volišča — zapostavil, za učitelji in profesorji. — Čital sem tudi »Uradni list« z dne 3. avgusta t. l. in na žalost opazil, da se je letos pri imenovanju predsednikov volišč učiteljstvo napram volitvam v prejšnjih letih zelo zapostavilo in je učiteljev to pot imenovanih le toliko, da se ne more reči: »popolnoma so nas prezrli«. — Poleg omenjenih listov pa čitam še odloke političnih oblasti in ni malo takih odlokov, kjer se učiteljstvo naravnost poziva k izvenšolskemu prosvetnemu delu med narodom. Vrše se celo gospodarski, gospodinski in kmetijski tečaji, ki so namenjeni za učiteljevo izvenšolsko delo med narodom. Torej za stalno in plodonosno, večinoma neplačano delo bi bili učitelji kljub skrajno slabim plači dobri — advokati in sodnih uradnikov je bore malo med prosvetnimi delavci na deželi ali »med narodom«; ko pa je treba vleči dijete, takrat se tudi drugi spomnijo na kmeta in si pozele na deželo. Je pa tudi štednja naše države zares velika. Pri zgoraj omenjenih imenovanjih, Vzemi mo za vzgled Mežiško dolino, ki je že dovolj znana. Dosedaj je bilo med volilnimi komisariji za okraj Prevalje pet učiteljev — sedaj ni nobenega učitelja več, pač pa je na njih mesta imenovanih ravno toliko gospodov iz Maribora. Torej bo država plačala več kakor poprej celih pet voženj I. oziroma 2. razreda iz Maribora v prevaljski okraj! Mogoče nam še zato odtegnje kaj pri draginskih dokladah? V Ameriki je vse mogoče (pa tudi pri nas!) Med kandidati, ki imajo šanse, da bodo izvoljeni, je (mislim na celo državo) največ advokatov in povečini pravoslavni duhovniki. Ti bodo že poskrbeli, da bomo učitelji še nadalje iz čistelega patriotizma garali za majhen denar, oni pa bodo za svoj »trudapolen« posel vlekli dijete in skrbili, da bodo pač tudi njihovi kolegi dobro plačani. Zato pa je res glup tisti, ki še danes ne more doumeti, zakaj učitelji, posebno deklarirani, delujemo za svojo osamosvojitev da delamo zase in ne za tiste, ki nas vidijo le tedaj, ko nas rabijo za lestve, da po njih lezejo kvišku. Če se učitelji z vso resnostjo oprimmemo sklepov, sprejetih na skupščini v Kranju in začnemo izvrševati svoj program, bo naš res ubogi narod na deželi kmalu spoznal, da je učitelj njegov prijatelj in sotrpni, ne pa priganjač gospode, ki je našemu kmetu nesimpatična, ker ga pozna le ob gotovih ugodnih prilikah. In šele takrat, ko bodo sadovi našega pokreta že vidni, bo našemu stanu zasijala lepša bodočnost, kajti moč je danes v narodu! Za Dravo se bliska, pod Peco (nad Mežico!) že grmi. — I. G., podeželski učitelj.

— Kronski upokojenci. Delegacija ministrstva financ nam javlja uradno, da je izšla v »Uradnem listu« od dne 30. julija t. l. števil. 358/81 naredba ministrstva za finance z dne 4. julija 1927, D. R. br. 88.808 glede prevedbe kronskih pokojnin na dinarske z veljavnostjo od 1. avgusta t. l. dalje. Po nalogu ministrstva financ od dne 14. julija D. R. br. 88.808 bo delegacija osebno pozvala vse kronske upokojence, da vložijo prošnje za prevedbo pri bivših svojih resornih oblastvih, priklopivši dosežani pokojninski dekret in prizivnico delegacije, vrh tega pa tudi vse listine, na osnovi katerih je bila svoj čas dosežena osebna ali rodbinska pokojnina v kronah. Z ozirom na veliko število takih upokojencev je naravno, da se pozivi ne morejo naenkrat dostaviti, toda pričelo se je že s tem delom, ki se bo tako pospeševalo, da bo v čim najkrajšem roku dovršeno; zatorej naj se zaenkrat opuščajo vsake ustne ali pismene reklamacije.

— K telovadnemu tečaju v Beogradu se je prijavilo samo iz mariborske oblasti 30 učiteljev(ic). To je lepo in prav. Zakaj uverjeni smo, da se bodo ravno iz vrst osnovnošolskega učiteljstva vzgojili najboljši bodoči učitelji telovadke na meščanskih in srednjih šolah. Nikakor pa ni prav, da se morajo vsi prijavljeni — kljub temu, da so priložili svojim prošnjam zdravniško spričevalo in razna potrdila o sedanjem delovanju — zglasiti 15. septembra osebno v Beogradu. Ta več kakor srednjeveško čudna zahteva ne bode povzročila na šolah le dober teden nereda pri pouku, ampak bode zahtevala razen truda pri dolgem potovanju še lepe desetstisočake stroškov iz že itak praznih učiteljskih žepov. Saj bode romalo — po prigrisitvi v mariborski oblasti sodeč — 15. septembra morda okrog 300—400 učiteljstva v Beograd, sprejetih pa najbrže ne bode niti desetina prijavljenih. Kako bodo poklicani faktorji izbirali iz tolikoga števila redke posameznike izvoljence, je sicer njihova stvar. Stvar organizacije pa je, da prepreči nered pri pouku na šolah ter obvaruje svoje članstvo nepotrebnih razmeroma visokih izdatkov za potovanje. Zato prosimo poverjeništvu, da v tem smislu intervencira po svoji centrali pri ministrstvu, da se zahteva po osebni predstavitvi izpremeni in se to pravočasno razglasi vsaj v stanovskih listih.

— Novi zvezki. Učiteljska tiskarna je založila novo vrsto zvezkov L. 3 a, t. j. nekaka srednja vrsta med L. 3 in 4. Zvezki so dvočrtni, imajo le ozki pas, to je osnovno črto in zgornjo črto za male črke. So to zvezki, ki si jih je učiteljstvo že dolgo že

(5 ha) je treba pretvoriti tamkajšnji kmetijski postaji v trtnice in drevesnice, ali pa ju likvidirati, ker se nahajajo na tujem zemljišču.

Torej, velikanska reorganizacija. Bodočnost bo pokazala, da li bo razen uspehov tudi kaj neuspeha. Sicer sedaj dvomimo v to reorganizacijo, ker so nas osrečili z volitvami, ki bodo pobrale gotovo mnogo denarja, namenjenega v druge svrhe.

M. R.

Kmetijsko nadaljevalno šolstvo.

—t Tečaj glede org. in pouka kmetijskih šol. Kakor se je že poročalo v 2. številu našega lista se vrši v petek, dne 19. avgusta t. l. ob zaključku šesttedenskega učiteljskega tečaja na specialni kmetijski šoli v St. Jurju ob juž. žel., katerega se udeležuje 23 učiteljev, posebni informacijski tečaj glede organizacije in pouka na kmetijsko-nadaljevalnih šolah v okvirju dosežnega programa, za vse učitelstvo mariborske oblasti, ki se za to zanima. Tečaj se začne ob 8. uri s tozadevnimi predavanji in pojasnili že delujočih vodij kmetijsko-nadaljevalnih šol in kmetijskih strokovnjakov. Prijave naj se vpošljejo na upravo zavoda do 18. avgusta radi skupnega kosila.

—t Deška ročna dela z ozirom na kmetijski pouk v osnovni šoli je razstavila ob priliki pokrajinske skupščine v Kranju šola v Podbrezju. Upravitelj A. Lovšič nam je pokazal s svojo lično in zelo posu- učeno razstavo kako se mora učitelj praktično udeleževati na podeželski šoli. Z zanimanjem smo ogledovali modele pravilno posajenega in s primernim in neprimernim kolom opremljenega drevesa, pravilno in napačno obrezano drevo, razne špalarne oblike sadnega drevja s tozadevnim ogrodjem itd. Poljsko orodje v naravni velikosti in minijaturi, raznovrstni sadni modeli iz ilovice i. dr. vse to je vzbudilo pri vseh obiskovalcih mnogo pozornosti. Občudovali smo poučne risbe iz življenja kakor: načrt hiše, hleva, gnojnišča, gnojnične jame ter mnoge druge iz vseh kmetijskih panog. Tak pouk otroka ne le veseli, ampak mu vcepi ljubezen do domače grude in ga izuri v potrebni ročnosti za poznejše praktično udeleževanje. Pričakujemo, da nam bo tov. Lovšič priložno sam kaj več napisal o svojem rokovornem pouku na podeželski šoli, za kar mu bomo tovariši s kmetov zelo hvaležni.

Pokret učiteljc.

—t Izobrazba učiteljc v kmetijsko-gospodinskem oziru. Društvo učiteljc je poslalo ministrstvu sledečo vlogo: Učiteljice zbrane na skupščini »Društva učiteljc v Ljubljani« dne 14. maja t. l. so se pri obnavljanju referata »O potrebi izobrazbe učiteljc v kmetijsko-gospodinskem oziru« soglasno izrekle za sledečo resolucijo:

I. Na ženskih učiteljskih naj se uvede pouk v kmetijskem gospodinjstvu.

Učili naj bi se sledeči predmeti: 1. Hišno in splošno gospodinjstvo. 2. Nauk o živilih in prehrani. 3. Vrtnarstvo, obdelovanje njiv in travnikov. 4. Sadjarstvo, uporaba sadja. 5. Mlekarstvo in osnovni nauki o živinoreji. Perutnistvo. 6. Nega dojenčkov in postrežba bolnikov.

II. Ker ne zadošča samo teoretično znanje, naj se učiti kandidatinje izvežbajo v kmetijskem gospodinjstvu, praktično v treh mesečnih obveznih tečajih, ki naj bi se vršili na državnih kmetijskih šolah v mesecih: maj, junij, julij. V ta namen naj bi se maturo na učiteljsko končala z aprilom.

III. Za učiteljice, ki so že nastavljene, naj bi se vršili na državnih kmetijskih šolah v mesecih: avgust, september, oktober neobvezni trije mesečni tečaji, v katerih bi se jim nudil kmetijsko-gospodinski pouk teoretično in praktično vsaj v glavnih postezah.

IV. Na ženskih učiteljskih naj se ustanovi učno mesto za kmetijsko gospodinjstvo in naj se nastavi učiteljica, izprašana iz kmetijskega gospodinjstva z večletno prakso na kmetih.

Le tedaj, če bodo učiteljice tudi v tem pogledu temeljito pripravljene, bodo uspešno vršile svojo nalogo kot vzgojiteljice naroda. Da te naloge pri vsaj dobri volji doslej nismo mogle vršiti popolnoma, se zavedamo vse učiteljice. Vzrok temu so dosežanja ženska učiteljska, ki nam v nobenem oziru niso nudila potrebne podlage, da bi se mogle učiteljice udeležiti v kmetijske razmere in s praktičnimi navetmi in vsestransko pomočjo ustvariti ono prepotrebno vez med narodom in šolo, ki nastane iz medsebojnega razumevanja in zaupanja.

Za praktični tečaj je najpripravnejše, da se vrši takoj po maturi:

1. Ker se s tem nudi kandidatkam zaključena naobrazba in jim vendar se ostane nekaj časa za odpočitek pred nastopom službe.

2. Ker kandidatke še niso nameščene, odpadejo vsa supriranja in eventualni dopusti, kar je tudi v finančnem oziru najugodnejše.

3. Pomladanski čas, maj, junij, julij je najprimernejši, ker se tedaj najintenzivneje obdelujejo vrtovi, njive, travniki, takrat je lažja produkcija mlečnih izdelkov in je že prvo sadje in zelenjava za porabo v kuhinji in za konzerviranje.

Ker se nam zdi izvedba teh naših predlogov nujno potrebna za razvoj novodobnega šolstva, prosimo, da se upoštevat pri preosnovi šolskega zakona. — Temu stališču

se je pridružila tudi letošnja pokrajinska skupščina v Kranju, ki je sklenila z vsemi silami podpirati delovanje učiteljic v tem pravcu.

—t Higijenski in gospodinski tečaj za učiteljice. Od 4. julija do 4. avgusta se je vršil v Ljubljani počitniški higijenski in gospodinski tečaj za učiteljice. Tečaj je ožje vovrtoril agilni »Oblastni odbor Podmladka društva Rdečega križa«. Vsled številnih udeleženk iz vseh krajev Slovenije so bile tečajnice razdeljene v dva oddelka: eden je imel pretežno higijensko, a drugi pretežno gospodinjstvo obilježje. Sicer pa so vse udeležanke posevale nekatera higijenska predavanja skupno.

Oddelak na »Mladiki«, ki je imel bolj gospodinjški karakter, je vodila gđ. Vera Mohoričeva; oddelak v zavodu za socialno higijensko zaščito dece v »Domu Kraljice Marije«, kakor tudi sploh higijenski del tečaja je bil pod spretnim vodstvom nadve delavnega šefa omenjenega zavoda g. dr. Dražaja.

V tečaju so delovali kot predavatelji sami znani odlični strokovnjaki zdravniki in drugi gg.: dr. Zalokar, dr. Pirc, dr. Dražgaš, dr. Rus, dr. Demšar, dr. Mayer, dr. Haus, dr. Goršič, dr. Breclj, A. Skulj, Puhar.

Poleg teorije, ki je bila ponazorena s filmom, preparati itd., je praktično delo v kuhinji, pri negi (kopanju, solnjenju, hranjenju itd.) dojenčkov in delo v raznih oddelkih na zavodu za soc. hig. zaščito dece tečajnicam nudilo čim več prepotrebne znanja v razmeroma zelo pičlo odmerjenem času enega meseca.

Velike socialne koristi takih tečajev so nesporno in to tem bolj, ker danes v dobi fraz in lepih besedi le malokdo s praktičnim nasvetom in vzgledom v fizičnem delu kaže, da je pravi sin, prava hči svojega preprostega slovenskega naroda. Ravno učiteljsstvu je poverjena nadve odgovorna in hvalevredna naloga, da se udeležuje na ta način ter da vrže med staro šaro vsa dosežanja svetla rodoljubna gesla. A prav posebno pa smo me učiteljice poklicane, da odvržemo od sebe ono laži visokost in vzvišenost ter da med čim širšimi plastmi našega naroda širimo kulturo na higijensko gospodinjstvem polju. Le dobre gospodinjice in skrbne matere, kmetiške in delavske ter druge morejo v naš narodni podmladek v naš up v našo deco pripraviti v najnežnejši dobi temelje kasnejši ponosni zdravstveno gospodarski stavbi našega naroda.

Naše šolsko in izvenšolsko delo je predvsem v izobraževanju naših doraščajočih deklet, bodočih gospodinj in mater na polju socialno-higijenskega skrbstva in gospodinjstva.

Zavedamo se naših dolžnosti in jasen nam je cilj za povzdigo higijenskih gospodinjških razmer v našem preprostem ljudstvu. Z veseljem se hočemo lotiti težkega, naporenega dela ter na ta način dokumentirati, da smo res prave narodne učiteljice. Izpolniti hočemo upe, ki jih je stavil v nas Podmladka društva Rdečega križa in naši predavatelji ter smo trdno uverjene, da nam bosta pri vsem tem šli na roko tudi naša prosvetna kakor tudi politična oblast, kar smemo pričakovati že v očigled govornih velikih župana g. dr. Vodopivca in prosvetnega šefa dr. Capudra na zaključni čajanki, ki sta pokazala s svojim posetom že med tečajem pri delu, da vesta ceniti naše delo in naš trud.

Ne več ali manj prazna politična gesla, ampak pravo požrvalno delo v narodu naj nas slovensko učiteljstvo družji z našim dobrim narodom. St. R. — F.

Splošne vesti.

— Izjava. Na »Edinstvo« ne bomo odgovarjali, ker hočemo ohraniti naš list resen in dostojen. Ne bomo sledili v prerokanja, ki so prenikotna in zavita glede resnice, ker jih resno članstvo samo obsoja in niso vredna odgovora. Ako bi se mi posluževali takih sredstev, bi nas članstvo že davno zavrnilo. Kdor prebavi tak ton, naj ga, mi mu ne bomo sledili. Poštenost in dostojnost sta še vedno zmagali!

— Prihodnja številka »Učit. Tovarisa« izide zaradi skupščine v Skoplju šele 31. avgusta, kar naj blagovolijo upoštevati čitatelji in dopisniki.

— Vsem tovarišem, ki so dovezetni za moderna šolska reformna stremeljenja! Vsem onim, ki me z ozirom na pozive v »Učit. Tov.« vprašujejo radi »praktičnega tečaja in ponovne razstave« poizkusnega razreda« naznanjam, da je taka prireditev v širšem obsegu odvisna le od sklepa »Pedagoške centrale« v Mariboru, ki bo — po zatrdilu tov. predsednika — sklepala o tem na svoji prihodnji seji. Vsekakor pa namest ravnatelja svojega razreda obnoviti (na prošnjo tov. nadzornikov) ob priliki zborovanja učit. društva v Mariboru. — Za sedaj pa je aktualen v prvi vrsti izobraževalni tečaj našega agilnega poverjenstva UJU v Ljubljani in bi ob tej priliki bilo idealno če bi se tovariši in tovarišice, ki se hočejo poglobiti in ki so že preizkušali ter študirali učni postopek »delovne šole«, zbrali na posebnem sestanku, kjer bi se lahko pogovorili o svojih uspehih in neuspehih, o smernicah za bodočnost itd. Mogoče bi bil tak sestanek osnova za veliko »delovno zajednico«, ki bi bila za nadaljnje praktično delo posebnega pomena. Sigurno bo pa tudi tečaj vsem pristajšem znanega izreka »Graulieber Freund ist jede Theorie...« nudil marsikaj novega in zanimivega tudi v didaktičnem oziru. Tov. Pibovec, Jurančič, Vauda, Bregant in drugi naj ne izostanejo.

Dobrodošel bi bil tudi tov. urednik »Popotnik«, ki bi nam raztolmačil svoje misli in želje glede šolske reforme pri nas. To bi bil mogočen korak naprej, kajti »čas hiti in gorje mu, kdor ostane zadaj.« Zato: Na svidenje za težnje »delovne šole! — E. Vranc, Studenci pri Mariboru.

— Zopet otvoritev novih razredov v mariborski oblasti. Z odlokom Min. prosvete O. N. br. 48.906/27, se otvorijo v mariborski oblasti v šolskem letu 1927/28, še sledeči razredi: Srez Celje: v Grižah se ukine vzp. IV. in se otvori vzp. k I. razr., deška osnovna šola v Sv. Juriju ob Juž. žel. v 6 razr., deklška osnovna šola istotam v 5 razr., Sv. Jurij ob Taboru razš. v 5 razr., Ljubčna vzp. k I. razr., Petrovče razš. v 6 razr., Vranksko vzp. k VI. razr., Srez Dolnja Lendava: Beltinci vzp. k I. razr., Ivanci razš. v 2 razr., Izakovci razš. v 3 razr., Kobilje razš. v 3 razr., Mala Poljana razš. v 3 razr., Velika Poljana razš. v 4 razr., Žižke razš. v 2 razr., Srez Dravograd: Črna namesto VI. razr. vzp. k I. razr., Lokovica razš. v 2 razr., Marenberg vzp. k II. razr., Muta razš. v 5 razr., Prevalje razš. v 7 razr., Srez Gornji grad: Nazarje razš. v 2 razr., Šmartno ob Paki se ukine vzp. k III. razr. in razš. v 5 razr., Srez Konjice: Čadram vzp. k I. razr., Sv. Kunigunda vzp. k I. razr., Srez Ljutomer: Gornja Radgona razš. v 7 razr., Sv. Jurij ob Ščavnici razš. v 7 razr., Sv. Križ pri Ljutomeru vzp. k I. razr., deška osnovna šola Ljutomer razš. v 6 razr., deklška osnovna šola Ljutomer razš. v 6 razr., Mala Nedelja razš. v 6 razr., Lokavec razš. v 2 razr., Stogovci razš. v II. razr., Srez Maribor desni breg: Črešnjevce ukine se vzp. in razš. v 6 razr., Fram ukine se vzp. in razš. v 6 razr., Hoče razš. v 5 razr., Sv. Lovrenc na Pohorju ukine se vzp. in razš. v 6 razr., Makole razš. v 6 razr., Reka razš. v 3 razr., deklška osnovna šola Slov. Bistrica razš. v 6 razr., Srez Maribor levi breg: Sv. Ana v Slov. goricah razš. v 6 razr. in ukine vzp., Sv. Barbara pri Vurbergu razš. v 5 razr., Sv. Jurij ob Pesnici razš. v 4 razr., Sv. Jurij v Slov. goricah razš. v 6 razr., Sv. Križ nad Mariborom razš. v 3 razr., Sv. Lenart v Slov. goricah razš. v 6 razr. in vzp. k II. razr., Maribor IV. deška osnovna šola vzp. k II. razr., Maribor II. deklška osnovna šola vzp. k III. razr., Sv. Marjeta v Pesnici razš. v 5 razr., Srez Murska Sobota: Gornja Lendava razš. v 4 razr., Markovci razš. v 4 razr., Moščanci razš. v 2 razr., Pečarovec razš. v 2 razr., Tešanovci razš. v 2 razr., Tišina razš. v 5 razr., Srez Ptuj: Sv. Bolfenk na Kogu razš. v 5 razr., Hajdina razš. v 7 razr. in ukine vzp., Sv. Janž na Dravskem polju razš. v 5 razr., Sv. Lovrenc na Dravskem polju razš. v 5 razr., Sv. Marjeta pri Ptuj razš. v 7 razr., Sv. Miklavž pri Ormožu razš. v 6 razr., Nova cerkev razš. v 6 razr., Runec razš. v 4 razr., Sv. Tomaž razš. v 7 razr., Sv. Urban razš. v 7 razr., Srez Slovenjgradec: Sv. Ilj pri Turjaku razš. v 5 razr., Slovenjgradec ena vzp., Skale vzp. k I. razr., Šmartno pri Slovenjgradcu razš. v 6 razr., Šoštanj razš. v 7 razr. in vzp. k V. razr., Velenje namesto k I. vzp. k II. razr., Srez Šmarje: Dobje vzp. k I. razr., Slivnica pri Celju vzp. k I. razr., namesto razš. v 5 razr., Šmarje pri Jelšah razš. v 7 razr.

— Samoizobraževalni tečaj v Ljubljani. Ker društva: Konjice, Kozje, Laško in Sv. Lenart niso poslala nikakih predlogov, pozivljamo tovariše, ki se zanimajo za ta tečaj, da takoj potom dopisnice javijo svojo udeležbo, Vabila in navodila jim dostavimo z obratno pošto.

— Nova slovenska praktična knjiga za rokotvorni pouk v delovni šoli. Tovariš ravnatelj Lojze Novak v Ljubljani, ki je znan med učiteljstvom po svoji knjigi »Risanje« in po mnogih predavanjih po okrajnih društvih UJU, je pričel izdajati knjižnico »Rokotvorni pouk v delovni šoli«. Izšel je sedaj I. zvezek, ki vsebuje gnetenje in oblikovanje iz ilovice in peska ter izrezovanje iz papirja in nalepljanje. Pripravljeni smo, da bo učiteljstvo to knjižico prav toplo pozdravilo, saj pravi sam avtor v uvodu, da ji je namen dati podlago delovni šoli pri nas, ki je v nekaterih velikih državah že zmagala na vsej fronti. Šola bodočnosti hoče pri poučevanju spretno izrabljati tvorno silo otroka. Tovariš Novak nam obljublja v drugem zvezku lepenkarstvo, v tretjem pletarstvo, v četrtem pa razna dela iz lesa in kovine. Lepo vrzel bo izpolnil v naši šolski literaturi in prepričani smo, da bo s svojim delom krenil iz poti teorije na pot prakse za delovno šolo. Znano nam je, da drugi naš agilni tovariš pripravlja knjižico direktno o delovni šoli in delovnem pouku v šoli. Obe deli se bosta izpolnjevali in veselili nas morajo ti pojavi, ki prinesejo nove pokrete v pedagogiki tudi pri nas. — V svojem prvem zvezku obravnava tovariš Novak v prvem delu gnetenje, v drugem izrezovanje, nadalje ornament in lepivo. Ni namen te razprave podati podrobno kritiko o delu, ker smo prepričani, da se bodo oglasili drugi naši agilni tovariši. Res čemo pa lahko, da so Novakova izvajanja tako praktična in precizna, da bo v njih mnogo našel začetnik in tudi oni, ki se je že pečal s tem poukom. Delu je pridejanih sedemnajst slik, ki izpopolnjujejo tekst tako glede modeliranja, izrezovanja in lepiljenja. Slike so naravnost mojstrsko izdelane. Cena knjižice je samo 25 Din, kar je naravnost bogatela za to bogato delo in okusno opremo in se naroča pri avtorju na II. deški meščanski šoli v Ljubljani, VII. —k.

— Ali je res nenavadno zanimanje za deželno ali le božji blagoslov. V beograjski »Politiki« z dne 10. avgusta t. l. vidiš karikaturo: Sumadijec in Črnogorec občudujeta velikansko množico gospodov, ki nosijo kot

volilni kandidati tablice z napisi svojih strank. Nad karikaturo je napis: »Božji blagoslov«, pod sliko pa čitaš sledeče: Sumadijec: »Ima li kod vas u Crnoj gori toliko kandidata?« Črnogorac: »Bogami, da nisu nikli krumpirji (vzrasli krompirji), koliko nikoše kandidati, dobro bi bilo u Crni goru.« — V »Jutru« tudi z dne 10. avgusta t. l. pa čitaš pritožbo iz krogov sodnih uradnikov, da jih je državni odbor pri imenovanju predsednikov za razna volišča — zapostavil, za učitelji in profesorji. — Čital sem tudi »Uradni list« z dne 3. avgusta t. l. in na žalost opazil, da se je letos pri imenovanju predsednikov volišč učiteljstvo napram volitvam v prejšnjih letih zelo zapostavilo in je učiteljev to pot imenovanih le toliko, da se ne more reči: »popolnoma so nas prezrli«. — Poleg omenjenih listov pa čitam še odloke političnih oblasti in ni malo takih odlokov, kjer se učiteljstvo naravnost poziva k izvenšolskemu prosvetnemu delu med narodom. Vrše se celo gospodarski, gospodinjški in kmetijski tečaji, ki so namenjeni za učiteljevo izvenšolsko delo med narodom. Torej za stalno in plodonosno, večinoma neplačano delo bi bili učitelji kljub skrajno slabim plači dobri — advokati in sodnih uradnikov je bore malo med prosvetnimi delavci na deželi ali »med narodom«; ko pa je treba vleči dijete, takrat se tudi drugi spomnijo na kmeta in si poželega deželo. Je pa tudi štednja naše države zares velika. Pri zgoraj omenjenih imenovanjih, Vzemi mo za vzgled Mežiško dolino, ki je že dovolj znana. Dosedaj je bilo med volilnimi komisariji za okraj Prevalje pet učiteljev — sedaj ni nobenega učitelja več, pač pa je na njih mesta imenovanih ravno toliko gospodov iz Maribora. Torej bo država plačala več kakor poprej celih pet voženj I. oziroma 2. razreda iz Maribora v prevaljski okraj! Mogoče nam še zato odtegnje kaj pri draginskih dokladah? V Ameriki je vse mogoče (pa tudi pri nas!) Med kandidati, ki imajo šanse, da bodo izvoljeni, je (mislim na celo državo) največ advokatov in povečini pravoslavni duhovnikov. Ti bodo že poskrbeli, da bomo učitelji še nadalje iz čistelega patriotizma garali za majhen denar, oni pa bodo za svoj »trudapolen« posel vlekli dijete in skrbili, da bodo pač tudi njihovi kolegi dobro plačani. Zato pa je res glup tisti, ki še danes ne more doumeti, zakaj učitelji, posebno deklarirani, delujemo za svojo osamosvojitev da delamo zase in ne za tiste, ki nas vidijo le tedaj, ko nas rabijo za lestve, da po njih lezejo kvišku. Če se učitelji z vso resnostjo oprimmemo sklepov, sprejetih na skupščini v Kranju in začnemo izvrševati svoj program, bo naš res ubogi narod na deželi kmalu spoznal, da je učitelj njegov prijatelj in sotrpin, ne pa priganjač gospode, ki je našemu kmetu nesimpatična, ker ga pozna le ob gotovih ugodnih prilikah. In šele takrat, ko bodo sadovi našega pokreta že vidni, bo našemu stanu zasijala lepša bodočnost, kajti moč je danes v narodu! Za Dravo se bliska, pod Peco (nad Mežico!) že grmi. — I. G., podeželski učitelj.

— Kronski upokojenci. Delegacija ministrstva financ nam javlja uradno, da je izšla v »Uradnem listu« od dne 30. julija t. l. števil. 358/81 naredba ministrstva za finance z dne 4. julija 1927, D. R. br. 88.808 glede prevedbe kronskih pokojnin na dinarske z veljavnostjo od 1. avgusta t. l. dalje. Po nalogu ministrstva financ od dne 14. julija D. R. br. 88.808 bo delegacija osebno pozvala vse kronske upokojence, da vložijo prošnje za prevedbo pri bivših svojih resornih oblastvih, priklopivši dosežani pokojninski dekret in prizivnico delegacije, vrh tega pa tudi vse listine, na osnovi katerih je bila svoj čas dosežena osebna ali rodbinska pokojnina v kronah. Z ozirom na veliko število takih upokojencev je naravno, da se pozivi ne morejo naenkrat dostaviti, toda pričelo se je že s tem delom, ki se bo tako pospeševalo, da bo v čim najkrajšem roku dovršeno; zatorej naj se zaenkrat opuščajo vsake ustne ali pismene reklamacije.

— K telovadnemu tečaju v Beogradu se je prijavilo samo iz mariborske oblasti 30 učiteljev(ic). To je lepo in prav. Zakaj uverjeni smo, da se bodo ravno iz vrst osnovnošolskega učiteljstva vzgojili najboljši bodoči učitelji telovadke na meščanskih in srednjih šolah. Nikakor pa ni prav, da se morajo vsi prijavljenci — kljub temu, da so priložili svojim prošnjam zdravniško spričevalo in razna potrdila o sedanjem delovanju — zglasiti 15. septembra osebno v Beogradu. Ta več kakor srednjeveško čudna zahteva ne bode povzročila na šolah le dober teden nereda pri pouku, ampak bode zahtevala razen truda pri dolgem potovanju še lepe desetstisočake stroškov iz že itak praznih učiteljskih žepov. Saj bode romalo — po prigrisitvi v mariborski oblasti sodeč — 15. septembra morda okrog 300—400 učiteljsstva v Beograd, sprejetih pa najbrže ne bode niti desetina prijavljenih. Kako bodo poklicani faktorji izbirali iz tolikoga števila redke posameznike izvoljence, je sicer njihova stvar. Stvar organizacije pa je, da prepreči nered pri pouku na šolah ter obvaruje svoje članstvo nepotrebnih razmeroma visokih izdatkov za potovanje. Zato prosimo poverjeništvu, da v tem smislu intervencira po svoji centrali pri ministrstvu, da se zahteva po osebni predstavitvi izpremeni in se to pravočasno razglasi vsaj v stanovskih listih.

— Novi zvezki. Učiteljska tiskarna je založila novo vrsto zvezkov L. 3 a, t. j. nekaka srednja vrsta med L. 3 in 4. Zvezki so dvočrtni, imajo le ozki pas, to je osnovno črto in zgornjo črto za male črke. So to zvezki, ki si jih je učiteljstvo že dolgo že

lelo. Prehod med štiri in enočetrtim sistemom je bil vedno občuten, zato se niso doslegli isti uspehi, kakor bi se sicer lahko boudiši pri lepopisju ali spisju. Pravo velikost posameznih črk pri enočetrtih zvezkih za deti je delalo učencem precej preglavice. To sedaj odpadej pas za male črke mu narakuje velikost večim črkam. Posebno do brodošli bodo zvezki za cirilico.

— Slušatelji in absolventi višjih pedagoških šol, letni sestanek se vrši 4. septembra 1927 ob 9:30 v Zidanem mostu.

Čopič.

— Učne osebe za meščanske šole. Ker v šolskem letu 1927/28, še ne bo mogoče namestiti dovolj izprašanih učnih oseb na meščanskih šolah v ljubljanski oblasti, je dovolilo ministrstvo prosvete s svojim odlokom O. N. br. 45.567 z dne 20. junija 1927, da se prideli na te zavode tudi učne osebe z osnovnih šol. Učitelji in učiteljice, ki žele biti začasno nameščene na meščanskih šolah v ljubljanski oblasti, naj vložijo pri prosvetnem oddelku velikega župana v Ljubljani tozadevne prošnje vsaj do 20. avgusta t. l. z navedbo, katere predmete bi poučevali.

— Iz pisarne velikega župana mariborske oblasti. Z ozirom na časniško vest, da je ministrstvo prosvete odredilo, da se vrši prihodnji mesec pri vseh prosvetnih oddelkih praktični učiteljski izpiti, pojasnjujem, da ta odredba ne velja za Slovenijo, ker se tu ne opravljajo izpiti učne usposobljenosti po čl. 30. zak. o narodnih šolah z dne 19. aprila 1904, ampak kakor je odredilo ministrstvo prosvete z odlokom O. N. br. 49.816 z dne 6. avgusta v konkretnem slučaju v zadevi neke prošnje za dovoljenje delati izpit učiteljske usposobljenosti v Sobotici, da velja za učiteljsvo in Sloveniji za polaganje izpita učiteljske usposobljenosti še vedno odlok bivšega avstrijskega ministrstva za uk in bogočastje od 31. julija 1886, števil. 6033 v smislu navedbe ministrstva prosvete O. N. br. 12.054, z dne 5. marca 1924.

— 35-letniki mariborskega učiteljskega obhajali na poziv tov. Srečka Pečarja iz St. Pavla v Savinjski dolini svoj sestanek v Celju dne 3. t. m. Odzvali so se, razen par tovarišev, ki so bili zadržani, vsi abiturienti tega letnika in nekaj drugih gostov s prijubljenim tov. sreskim šolskim nadzornikom v pok. Ljudevitem Černejem. Skupni banket so imeli v hotelu »Evropa« v salonu, ki je bil za to priveden primerno dekoriran; banket in aranžma sta delala vso čast ge. hotelirki. Na sestanku je bilo tovariško razigrano razpoloženje in živahno so se obnavljali spomini na prelopo mladost in zlasti na one burne dijaške epizode, ki so v takrat še pomemčenem mestu na svoj način utrjevale slovenski nacionalizem. Po skupnem slikanju so si udeleženci ogledali mesto. Ker se je večina čez noč že odpeljala je drugi dan odpadel nameravani izlet na Slatino. Sestanek pa gotovo ostane udeležencem v najlepšem spominu in uresnici naj se želja, da se v bodočnosti sestanejo vsako leto. V slovo pa tovariši, kadar od vas ro-marjev katerega pripelje pot skozi Dramlje: »Naj pride v gorco k nam, smo dobre volje tam!« Fortunat.

— Članom Slovenske šolske Matice za Maribor-okolico. Od tovariša Kozuha iz Maribora je došlo sledeče obvestilo: Knjige Slov. šolske Matice za Maribor-okolico hranjujem sedaj jaz, ker jih tov. Kramer ni dvignil. Prišel pa še do danes ni nikdo po nje vkljub pozivu. Poslal jih bom kratkomało tov. Šijanču. — Dajem goreenje vrstice tem potom v znanje članom(icam) Slov. Sol. Matice za mariborsko okolico s prošnjo, da se potrdijo čim prej do tov. Kozuha odnošno do tov. Šijanča, kjer jih čakajo Matične knjige za leto 1926.

— Šolska razstava državne osnovne šole na Humu pri Ormožu. Za proslavo praznika narodnega prosvetovanja na Vidovdan je priredila tukajšnja šola že v nedeljo, dne 26. junija t. l. šolsko razstavo. Razstavili so se razni šolski izdelki, kakor risbe, deška in ženska ročna dela. Vsi izdelki so bili prav lično izdelani in sestavljeni, tako da so v obiskovalcih vzbudili novo zanimanje za našo narodno šolstvo. Ljudstvo se je seznanilo z novo panogo učnega načrta — z deškimi ročnimi deli. Ker je bilo na isti dan tukaj prošenje, je šolsko razstavo obiskalo okoli 500 ljudi iz bližnje in daljnje okolice.

— Osemrazredna osnovna šola v Toplicah pri Zagorju o. S. je priredila ob sklepu šolskega leta 1926/27. razstavo risarskih izdelkov ter ženskih in deških ročnih del. Razstava je došla dosegla svoj namen. Posebno bogati so bili risarski izdelki. Zastopane so bile vse struje moderne risanja, kakor: narodna ornamentika, proste stilizacije, izdelki po naravi, plastika, barvanje z akvareli, pasteli in oljnati barvami. Smelo povdarjamo, da naši izdelki niso ostajali za onimi meščanskih šol. Omeniti pa moramo, da je po vseh višjih razredih risanje vodila priznana strokovnjakinja tov. Julija Prestorjeva.

— Slovenski narod mnogo dolguje svojemu velikemu sinu Josipu Jurčiču, ki je bil pisatelj in politik v dobi našega narodnega preporoda. Naša dolžnost je, da se s hvaležnostjo spominjamo vsega, kar je z njim v zvezi. Njegova rojstna hiša na Muljavi razpada; nevarnost preti, da ta dragoceni spomenik izgine še to zimo, kar se je — žal — že zgodilo n. pr. z Aškerčev rojstno hišo v Globokem. Slovenci tega ne smemo dopustiti! Pojdimo na pomoč Jurčičevim

svojcem, ki jih je devet (brat z ženo, star 82 let, njegov sin z ženo in vnuki) in ki v svojih skromnih razmerah ne morejo preprečiti nesreče! Osnova se je odsek v »Slovenski Matici«, ki hoče z javnimi prispevki rešiti Jurčičevo rojstno hišo propada. Obračamo se na častilce Jurčičevega pisateljskega in političnega imena, da po svojih močeh prispevajo v ta namen. Darovi naj se pošiljajo ali uredništvom listov, ki jih bodo dali »Slovenski Matici«, ali pa naravnost »Slovenski Matici« v Ljubljani. — V Ljubljani, dne 12. julija 1927. — Dr. Drag. Lončar, predsednik. — Hugon Turk, oblastni vet. ref. in Jurčičev rojak, tajnik. — Dr. Josip Debevec, blagajnik. — Dr. Ivan Prijatelj, odbornik. — Dr. Ivan Grafenauer, odbornik.

— Poročila sta se 9. t. m. v Ljubljani tovariša Metod Kumelj, strokovni učitelj na ljubljanski gluhošolnici in Vera Mohoričeva, učiteljica v Ljubljani.

— Brezalkoholna produkcija na jesenski razstavi. Vsi, ki žele razstaviti brezalkoholne izdelke na jesenski razstavi v Ljubljani, ki se vrši od 17. do 26. septembra t. l., naj se čim prej prijavijo »Brezalkoholni produkciji« v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

— Čepice za mlade junake je na splošno željo založila Brezalkoholna produkcija v Ljubljani. Komad stane 40 Din, pri večjem odjemu se pošiljajo poštine prosto. Lične čepice se bodo brez dvoma kmalu udomačile med mladino, ki nosi rada tudi zunanji znak junaštva — popolne treznosti.

— Tečaj »Brezalkoholne produkcije« se bodo na željo mnogih interesentov vršili za časa letošnje jesenske pokrajinske razstave. Prvi tečaj se vrši dne 19. septembra. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj sporoči naslov »Brezalkoholni produkciji« v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

— DRUŽBA SV. CIRILA IN METODA je edina družba, ki podpira šolstvo in obmejno učiteljsvo. Kaj ste storili za njo? Ali ste poskusili obuditi domačo C. M. podružnico? Pomagajte ji, da Vam pomore!

Osebnostne zadeve.

— Imenovanja na vadnico moškega učiteljskega v Ljubljani. Ukazno: Rado Grum, z odl.: Andrej Sežun, dodeljen: Viljem Deržaj.

— V Kastvu je imenovan za vršilca dužnosti nadzornik Ante Trinajstić, šolski upravitelj v Sv. Mateju.

— Upokojeni so: Ivan Klemenčič, učitelj v Krčevini-Lajtersberg, Albina Runovec, učiteljica v Škalskih Cirkovcih, Draga Kovač-Zajc, učiteljica v Gotovljah, Ljudmila Rojko-Bratkovič, učiteljica v Hočah.

— Napredovanja. V 3. grupi II. kategorije: Anton Seliškar, Ferdinand Pöderžaj, Angela Legiša, Marija Zorn-Košič, Angelika Bezlaj-Jakulin, Vid Vertačnik, Ruža Golob-Kogelnik, Rudolf Gallob, Ferdinand Vidmar. V 4. grupi II. kategorije: Nataša Suhadolc-Satori, Vera Kriškovič, Franica Sturm, Albert Bregant.

Društvena zborovanja UJU.

Poročila:

— UČITELJSKO DRUŠTVO SREZOV MARIBOR, DESNI IN LEVI BREG je zborovalo dne 11. junija 1927 v Rušah ob 11. uri. Od 124 članov(ice) se je zborovanja udeležilo 51 članov(ice).

— Odobril se je zapisnik zborovanja z dne 7. maja t. l.

— Dopisi: Tov. predsednik prečita nato vse došle dopise.

— Predavanje: Tov. H. Bregant nam je v zanimivi obliki predaval o zgodovini Ruš.

— Sprejeti predlogi za pokrajinsko skupščino so bili odposlani poverjeništvu.

— Pri slučajnostih so se obravnavali znani Knafličevi predlogi. Tov. predsednik ugodoma protestira proti temu, da si dovoljuje tov. Knaflič v svojem predlogu posluževati se društvenega imena, ker bi se s tem dalj omenjenim predlogom obiležje, kakor da sč isti izšli iz društva kot takega. Vse stavljene predloge je utemeljeval tov. K. sam.

— Tov. Knaflič pojasnjuje dalje, da jih za to akcijo nihče ni pooblastil, temveč so se zato čutili poklicani sami, češ: »avtoriteta za to nam je bila ljubezen do učiteljsva!«

— Tov. Vauda omenja, da nas tov. Knaflič vedno z nečim preseneči. Povdarja dalje, da mi nismo ustanovili »Edinstva« in ga tudi nimamo potreb likvidirati. Ravno isto je s tiskovnimi tožbami. Sami so si jih z žalitvami nakopali, sami se naj rešijo z njih. Naj pišejo dostojno in vredno učiteljev.

— Tov. Dimnik zavrne v zelo stvarnem in mirnem tonu izvajanja tov. Knafliča in razne neosnovane trditve, ki se iznašajo med članstvo.

— Nato je tov. Bregant prečital resolucijo, ki je bila sprejeta in objavljena v »Učit. Tov.« z dne 16. junija t. l.

— Popoldne si je članstvo ogledalo tovarno za dušik. — Iv. Džura, tajnik.

— UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MESTO PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKI OKRAJ. Naprošam Vas, da v smislu V. pogl. zakona o tisku z dne 4. avgusta 1925 (Slov. N. 8. avgusta 1925, števil. 179., XXIX. 1925) priobčite z ozirom na članek natisnjen v našem listu dne 28. julija 1927 v 4. številki na četrti strani v drugem stolpcu pod naslovom »Nasša učiteljska zborovanja« in pod naslovom

»Učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski šolski okraj«, kjer trdite: iz Slov. šolske Matice pa izstopamo v znak protesta, ker odbor (naj se izsledi krivice!) Slov. šolske Matice ni upošteval želja društva radi poverjenikov, marveč je zavzel napram Učiteljskemu društvu ptujskemu svoje posebno izzivalno stališče«, sledeči popravek na istem mestu in z istimi črkami:

Ni res, da odbor Slov. šolske Matice ni upošteval želje Učit. društva za Ptuj in ptujski šolski okraj radi poverjenikov, niti ni zavzel napram društvu izzivalnega stališča. Odbor Slov. šolske Matice je bil in je vedno pripravljen upoštevati želje posameznih učiteljskih društev glede poverjenikov in na njih naslov pošiljati knjige. V konkretnem slučaju pa je bila želja glede dostave knjig upravitelji mestne deklishe osnovne šole v Ptuj sporočena Slov. šolski Matici 3. aprila 1927, dočim so bile knjige iz Ljubljane ekspedirane že 1. aprila 1927 na naslov Matičnega poverjenika gosp. Ivana Zolnirja. — Slovenska šolska Matica v Ljubljani, dne 1. avgusta 1927. — Predsednik: Dr. Ljudevit Pivko. — Opomba: Prinašamo ta popravek, četudi v smislu pravil SSM kot pravne osebe, ni pravilno podpisan in ne odgovarja predpisom zakona o tisku. Nečemo delati nikomur krivice. — Uredništvo.

— NOVOMEŠKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO je odkrilo 11. junija t. l. na Ajdovcu spominsko ploščo v svetovni vojni padlemu tovarišu Janku Muhi. Po končanem odkritju spominske plošče je društvo zborovalo na tukajšnji osnovni šoli. Slavnosti se je kljub oddaljenosti udeležilo 56 članov.

— Pri zborovanju je predsednik uvodoma pozval prisotne, da so vstali ter s parminutnim molkom počastili spomin pokojnika. Takoj nato je prečel na dnevni red. Prečitali in obravnavali so se dospeli dopisi. Volitev delegatov za glavno skupščino je odpadla, ker ni društvo v stanju iste vzdržati. Končno je tov. Ivanetič omenil, da je pripravljen održati koncem leta pletarski tečaj, za kar je bil že večkrat naprošen.

Predno se je učiteljsvo razšlo, se je pokojnikova mati do solz ginjena zahvalila učiteljsvu za tako veličastno proslavljen spomin njenega sina. Tov. predsednik ji je v imenu učiteljsva v prav ginljivih besedah pojasnil, da je bila to naša dolžnost in le skromna oddolžitev za zasluge, ki si jih je zadobil pokojnik kot vzgojitelj. — Tajnik.

Književnost in umetnost.

— Anton Kristan: O delavskem in socialističnem gibanju na Slovenskem do ustanovitve jugoslovenske socialno demokratične stranke. Izdala Zadruga založba v Ljubljani. Cena knjigi 30 Din. — V knjigi je tudi »Seznam slovenskih socialističnemu delavstvu namenjenih knjig, brošur, revij in časopisov, ki ga je sestavil Cvetko Kristan.

Stampilje
za krajevne šolske odbore
po predpisu
Oblastnega šol. odbora
izdeluje graverski zavod
SITAR & SVETEK
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 13.

POSILANO.

Gospoda učitelja H. Klavora pozivam, da obelodani svoje grožnje, izražene v »Edinstvu«, števil. 18., napram moji osebi. Na dan z njimi, da mi bo omogočeno se zavarovati pred golim sumničanjem in dati g. Klavori priliko, da bo svoja izvajanja podprl na merodajnem mestu.

Josip Macarol.

VSEM ŠOLAM IN KRAJNIM ŠOLSKIM SVETOM

OFERIRAM

AMERIKANSKO PRAŠNO OLJE

BREZ DUHA, ZNAMKE HYGENIE

PO NAJNIŽJIH CENAH IN VSAKO KOLIČINO

AVGUST ŽLAHTIČ

RAZPEČEVALEC AMERIKANSKIH
MINERALNIH OLJNATIH PRODUKTOV

MARIBOR
SLOVENSKA UL. 2.

Relikan

ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK
POVSOD NA ZALOGI • TISKOVINE NA ZAHTEVO

GÜNTHER WAGNER, WIEN X. 1.

Ročni katalog

za šolsko leto 1927/28

Je že izšel in štane komad 16 Din

Poleg koledarja in kataloga za razredne in predmetne učitelje vsebuje Ročni katalog ta-le poglavja:

Brezplačno zdravljenje — davki — draginjske doklade za aktivne učitelje, za upokojence, vdove in sirote — državljanstvo — državni prazniki — kolovna lestvica — nastop službe — naše zastave — oblasti — plače (tabele) — pokojnina (odmera in tabele) — poštna pristojbine — pouka prosti dnevi — povišice — pravna pot za obrambo pravic — prejemki učiteljsva — rodbinska pokojnina, odmera — rodovnik naše vladarske hiše — selitveni stroški — službena doba in napredovanje — srezi v Sloveniji — stalnost v službi in stalnost na mestu — takse — upokojitev — užitki po umrlih — važne razsodbe in odločbe — vojaška služba in učiteljsvo — vstop v državno (učiteljsko) službo in vozne olajšave.

Za gg. meščanskošolske učitelje, strok. učitelje, katehete in učiteljice ženskih ročnih del je prirejen katalog samo za posamezne predmete, kar naj se blagovoli povdarjati pri naročilu.

Ker je naklada z ozirom na število učiteljsva v Sloveniji — pa tudi Srbi in Hrvati naročajo Ročni katalog — majhna, požurite se z naročili.

Naročila sprejema Učiteljska tiskarna, Ljubljana, Franciškaška 6.